

www.nestos.gr

Εταίροι του παρόντος προγράμματος Life ΦΥΣΗ Νέστου

■ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δράμας-Καβάλας-Ϊάνθης
Ανάδοχος & Συντονιστής του Προγράμματος
Life Φύση Νέστου

■ Δασαρχείο Καβάλας
Υπεύθυνο για τα έργα πεδίου του προγράμματος
στην περιοχή του παραποτάμιου δάσους του Νέστου

■ Δασαρχείο Σταυρούπολης
Υπεύθυνο για τα έργα πεδίου στα Στενά Νέστου

■ Ινστιτούτο Αλιευτικών Ερευνών
Διεξάγει προπαρασκευαστικές μελέτες
και επιστημονική παρακολούθηση

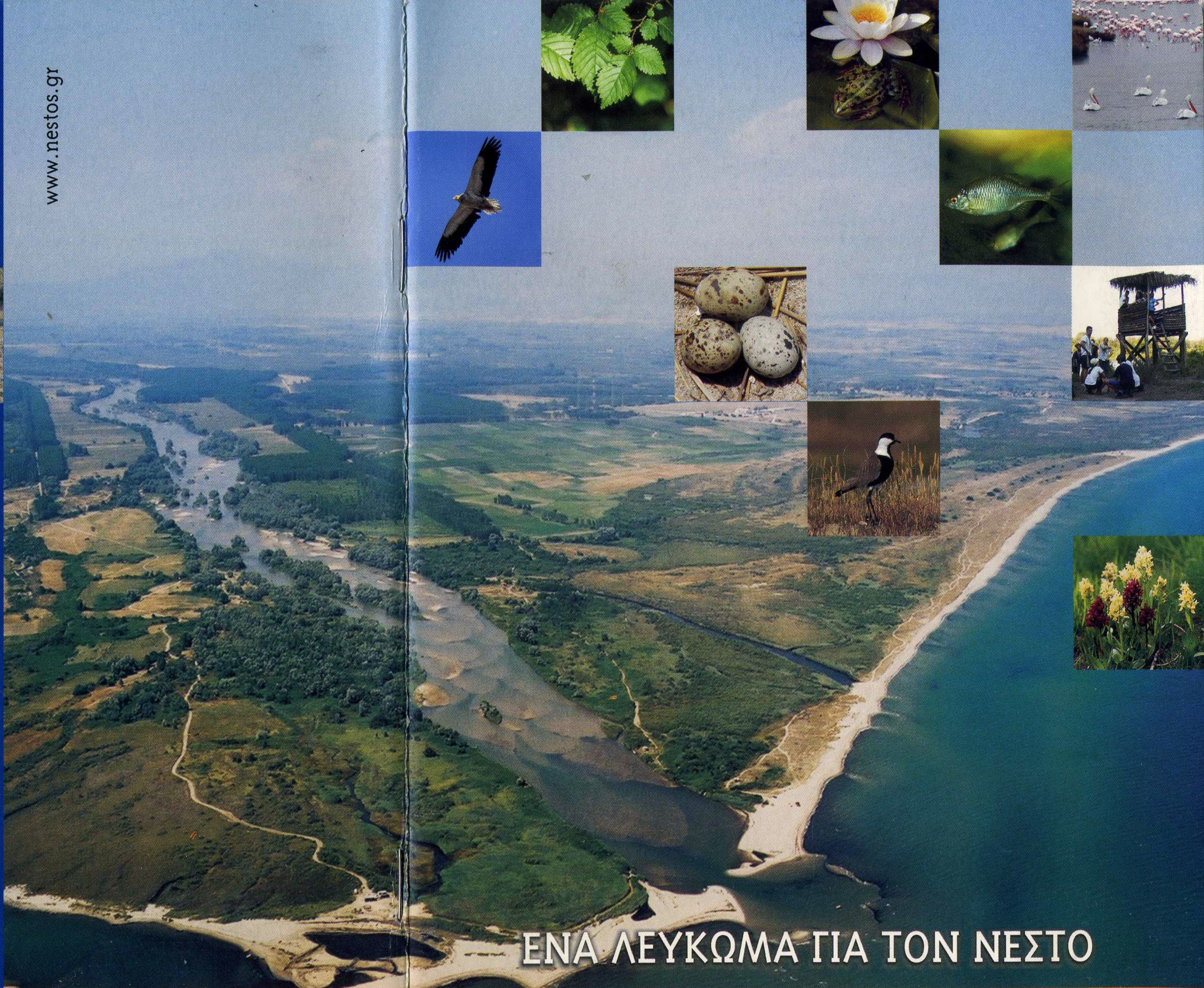
■ Εταιρία Προστασίας της φύσης
και Οικοανάπτυξης (ΕΠΟ)
Εταίρος για προπαρασκευαστικές μελέτες,
επιστημονική παρακολούθηση και επιτήρηση

■ Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσεως
Εταίρος για προπαρασκευαστικές μελέτες
και επιστημονική παρακολούθηση

■ Master Hellas Συμβουλευτική Α.Ε.
Τεχνικο-οικονομική διαχείριση
του προγράμματος Life ΦΥΣΗ Νέστου

ΕΝΑ ΛΕΥΚΩΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΕΣΤΟ

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΡΑΜΑΣ-ΚΑΒΑΛΑΣ-ΪΑΝΘΗΣ
Καπνεργατών 9, 671 00 Ϊάνθη, Τηλ: 25410 70.108, Fax: 25410 70.109

Πρόγραμμα: "Διαχείριση Οικοτόπων και Προστασία
Αρπακτικών Πουλιών στο Δέλτα και Στενά Νέστου"
(LIFE 2002NAT/GR/8489)

Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Life της Ε.Ε.

Στο παρόν λεύκωμα παρουσιάζονται μερικά από τα χαρακτηριστικά και σημαντικά είδη ζώων της περιοχής του Νέστου. Τα περισσότερα από αυτά προστατεύονται δια νόμου ενώ μερικά είναι και "Ευρωπαϊκά είδη Προτεραιότητας" σύμφωνα με την Οδηγία Χλωρίδας, Πανίδας και Οικοτόπων της Κοινότητας (92/43ΕΕC). Καθώς μερικά είδη είναι ιδιαίτερα απειλούμενα ή σπάνια, οι δράσεις του προγράμματος Life Φύση Νέστου σχεδιάστηκαν να βοηθήσουν άμεσα (κατασκευή νησιδών φωλιάσματος, σχήμα σίτισης αρπακτικών) ή έμμεσα στην αποκατάσταση των οικοτόπων όπως δένδροφυτεύσεις ελεύθερου σχήματος στο παραποτάμιο δάσος και επανασυνδέσεις παλαιών παρακλαδιών του ποταμού δημιουργώντας πλημμυρισμένους οικοτόπους. Τα είδη που παρουσιάζονται είναι μόνο ένα πολύ μικρό δείγμα της εξαιρετικά πλούσιας πανίδας της περιοχής αν λάβουμε υπ' όψη ότι στο Δέλτα και στα Στενά Νέστου έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα περισσότερα από 330 είδη πουλιών και 30 είδη ερπετών και αμφιβίων.

Βίδρα ή Ενυδρίς (*Lutra lutra*)

Η Βίδρα τρέφεται στο νερό και φωλιάζει στην ξηρά. Ζει σε ποτάμια, ρέματα, λίμνες, ακόμη και σε αρδευτικά και αποστραγγιστικά κανάλια. Έχει συνεχή γενετήσιο κύκλο και η κύρια εποχή ζευγαρώματος είναι από Φεβρουάριο έως Ιούλιο. Η κυοφορία διαρκεί 60 - 70 ημέρες, συνήθως γεννιούνται 2 ή τρία μικρά και αποθλάζουν σε 3 μήνες. Οι Βίδρες είναι μοναχικά ζώα με πολύ μεγάλη επικράτεια (μέχρι 40 χλμ ποταμού ανά αρσενικό) και μόνο κατά το ζευγάρι εμφανίζονται τα ζευγάρια μαζί. Το διαιτολόγιό τους αποτελείται από ψάρια, αμφίβια, πουλιά, αυγά, μαλακοστρακοειδή, μύδια, μικρά θηλαστικά και μικρή ποσότητα φυτών. Η ευρύτερη περιοχή του Νέστου κρατά έναν από τους υγιέστερους πληθυσμούς Βίδρας στη Νότια Ευρώπη.

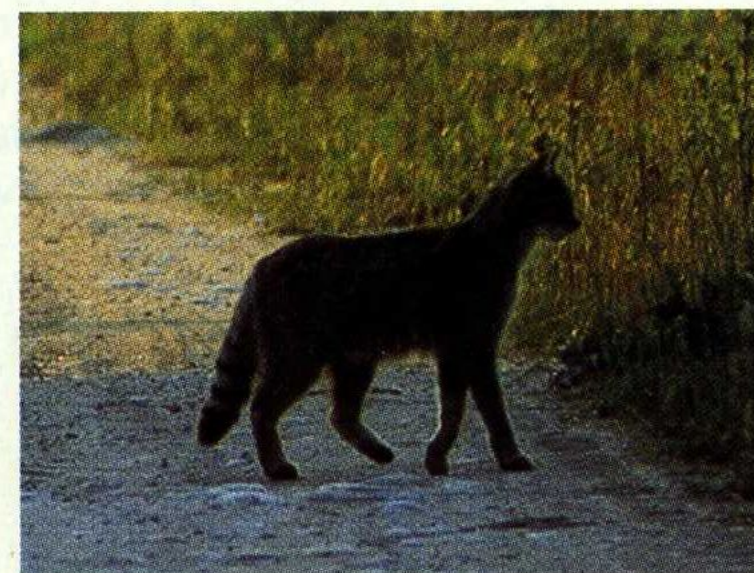

Τσακάλι (*Canis aureus*)

Το μήκος του σώματος του Τσακαλιού είναι 70-80 cm, το ακρώμιο 40-50 cm και το βάρος του 8-15 κιλά. Το Τσακάλι τρέφεται κατά 54% με ζωϊκές και κατά 46% με φυτικές τροφές και είναι μονογαμικό. Γεννά σε φωλιά που σκάβει μόνο του 3-8 μικρά που ζουν 8-15 έτη. Στο Εθνικό Πάρκο Νέστου-Βιστωνίδας - Ισμαρίδας ζει περίπου το 40% του συνολικού πληθυσμού της Χώρας που ανέρχεται τουλάχιστον σε 500 άτομα. Κατά τα τελευταία 20 έτη ο πληθυσμός στη δυτική και νότια Ελλάδα έχει σχεδόν καταρρεύσει όπως και σε πολλά νησιά καθώς απειλείται από άμεση εξόντωση, θανατηφόρα ατυχήματα στους δρόμους, δηλητηριασμούς σε χωματερές και απώλεια οικοτόπων.

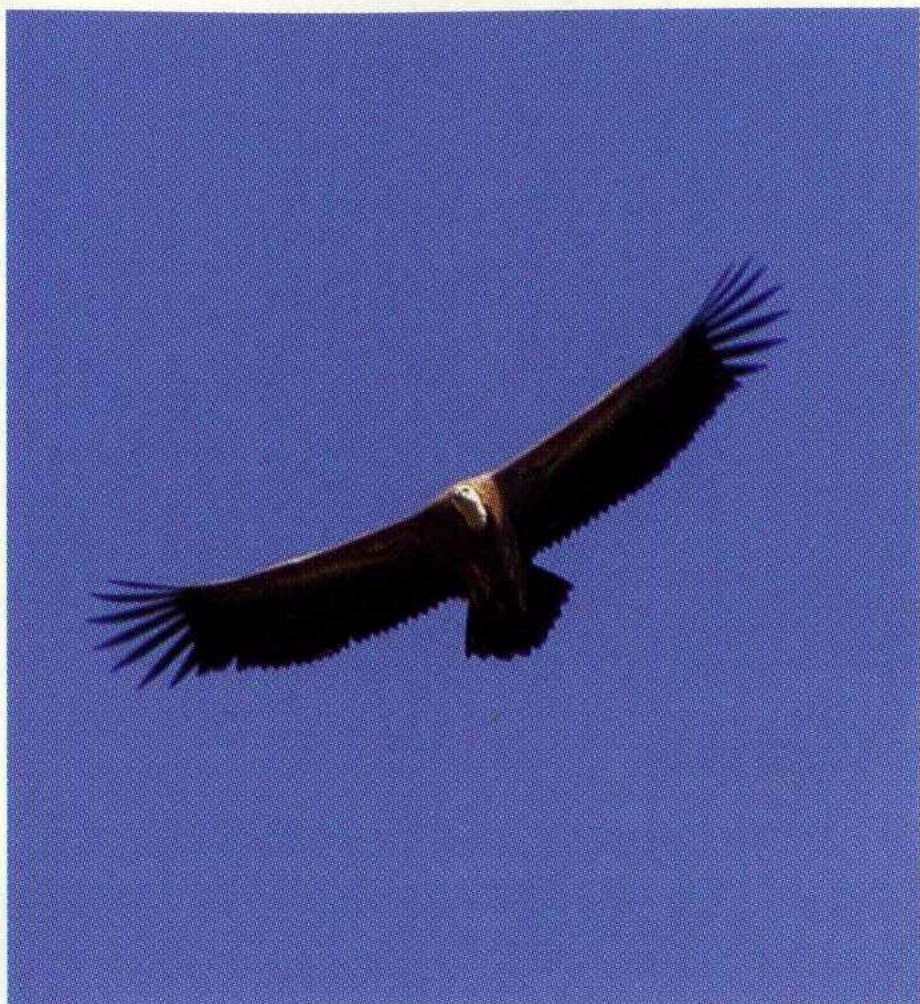
Αγριόγατα (*Felix silvestris*)

Η Ευρωπαϊκή Αγριόγατα ζει σε κωνοφόρα και φυλλοβόλα δάση παντού στην Ευρώπη εκτός της Σκανδιναβίας. Γενικώς έχει πυκνότερο και πιο σκουρόχρωμο τρίχωμα από το Αφρικανικό υποείδος, που ποικίλει από γκριζόμαυρο έως καφέ με σκούρες ραβδώσεις. Οι περισσότερες Αγριόγατες της περιοχής του Νέστου έχουν χρυσοκαφετί χρώμα θυμίζοντας την Αγριόγατα της Βόρειας Αφρικής ή της Λιβύης. Έχουν μεγαλύτερο κεφάλι από τις κατοικίδιες γάτες και φέρουν πάντα 4 μαύρες ραβδώσεις στην ουρά. Τρέφονται με τρωκτικά, πουλιά, μικρά ερπετά και έντομα. Τείνουν να είναι μοναχικά, χερσαία και κυρίως νυκτόβια ζώα. Μετά από περίοδο κυοφορίας 56-63 ημερών γεννιούνται 1-5 γατάκια που ενηλικιώνονται σε 11 μήνες. Μπορούν να ζήσουν έως 12-15 έτη στη φύση και είναι μονογαμικά (ζευγαρώνουν με το ίδιο θηλυκό επί πολλά έτη). Η μεγαλύτερη απειλή για τις Αγριόγατες είναι ο υβριδισμός με κατοικίδιες γάτες, η απώλεια των οικοτόπων και το κυνήγι για τη γούνα τους καθώς επίσης και διότι μερικές φορές μπορεί να θηρεύσουν οικόσιτα πτηνά.

Αγριόχοιρος (*Sus scrofa*)

Ο Αγριόχοιρος είναι μεγάλο παμφάγο θηλαστικό με δυνατό σώμα και τραχύ τρίχωμα. Ο κοντρός λαιμός, το σφηνοειδές κεφάλι και το ευκίνητο ρύγχος του, του δίνει τη δυνατότητα να τρέφεται κυρίως με τροφές πλούσιες σε φυτικές ίνες και φτωχές σε πρωτεΐνες. Πρόθυμα τρώει σπαρτά, σπόρους και άλλα ζώα όταν υπάρχουν διαθέσιμα. Οι χοίροι δεν είναι πολυγαστρικοί όπως τα μηρυκαστικά, π.χ. αγελάδες και αίγες. Τα ενήλικα θηλυκά έχουν γενετήσιο κύκλο 21 ημερών και περίοδο κυοφορίας περίπου 112-114 ημερών. Φθάνουν σε αναπαραγωγική ηλικία όταν γίνουν 10-12 μηνών. Οι Αγριόχοιροι κανονικά είναι κοινωνικά ζώα αλλά οι ενήλικες κάπροι άνω των 18 μηνών είναι σταθερά μοναχικοί. Ενώ κατά τις δεκαετίες '70-'80 οι Αγριόχοιροι είχαν εξαφανιστεί εντελώς από τα πεδινά του Νέστου, τα τελευταία έτη επόικησε πάλι ικανός πληθυσμός ιδιαίτερα στο παραποτάμιο δάσος, προερχόμενος πιθανώς από τα Στενά του Νέστου. Η περίφραξη μεγάλων τμημάτων φυσικού δάσους από τη Δασική Υπηρεσία Καβάλας και η καλύτερη προστασία της ζώνης καταφυγίου θηραμάτων βοήθησαν στην ανάπτυξη του πρόσφατου υγιούς πληθυσμού.

Ορνιο (*Gyps fulvus*)

Το Ορνιο είναι ένα από τα μεγαλύτερα αρπακτικά της Ευρώπης, έχει άνοιγμα φτερών μέχρι 265 cm. Η κάτω επιφάνεια στις φτερούγες έχει ανοιχτόχρωμες ραβδώσεις που διευθύνονται από τη μασχάλη προς την καρπική διάρθρωση, ενώ κεφάλι και λαιμός καλύπτονται με λευκά πούπουλα. Ζει σε ανοιχτούς ορεινούς οικοτόπους και απαιτεί βράχους και θερμικά ρεύματα για τις ανυψούμενες πτήσεις του. Εμφανίζεται στον αέρα μόλις η θερμοκρασία έχει ανέλθει αρκετά για να του δώσουν ώθηση τα ανοδικά ρεύματα. Τα Ορνια τρέφονται αποκλειστικά με πτώματα και φωλιάζουν κατά αποικίες σε προεξοχές βράχων και μικρές ρηχές σπηλιές σε ορεινούς απόκρημνους βράχους. Ο πληθυσμός τους στην Ελλάδα έχει μειωθεί δραματικά την τελευταία εικοσαετία. Σήμερα στα Στενά Νέστου φωλιάζει η μεγαλύτερη αποικία της χώρας με 15-18 ζευγάρια και συνολικό πληθυσμό περίπου 60-70 άτομα, συμπεριλαμβανομένων των ανηλίκων. Ο πληθυσμός περιπλανάται σε όλη τη Β.Α. Ελλάδα και σε τμήματα της Ν.Α. Βουλγαρίας, ενώ επισκέπτεται συχνά τους χώρους σίτισης αρπακτικών στη Δαδιά και στο Μαντζάροβο. Το σχήμα σίτισης του παρόντος προγράμματος Life Νέστου θα υποστηρίξει σημαντικά τον τοπικό πληθυσμό Ορνίων και θα κρατήσει τα πουλιά εντός της προστατευόμενης περιοχής των Στενών μειώνοντας τους κινδύνους δηλητηριασμού ή πυροβολισμού σε μη προστατευόμενους τόπους.

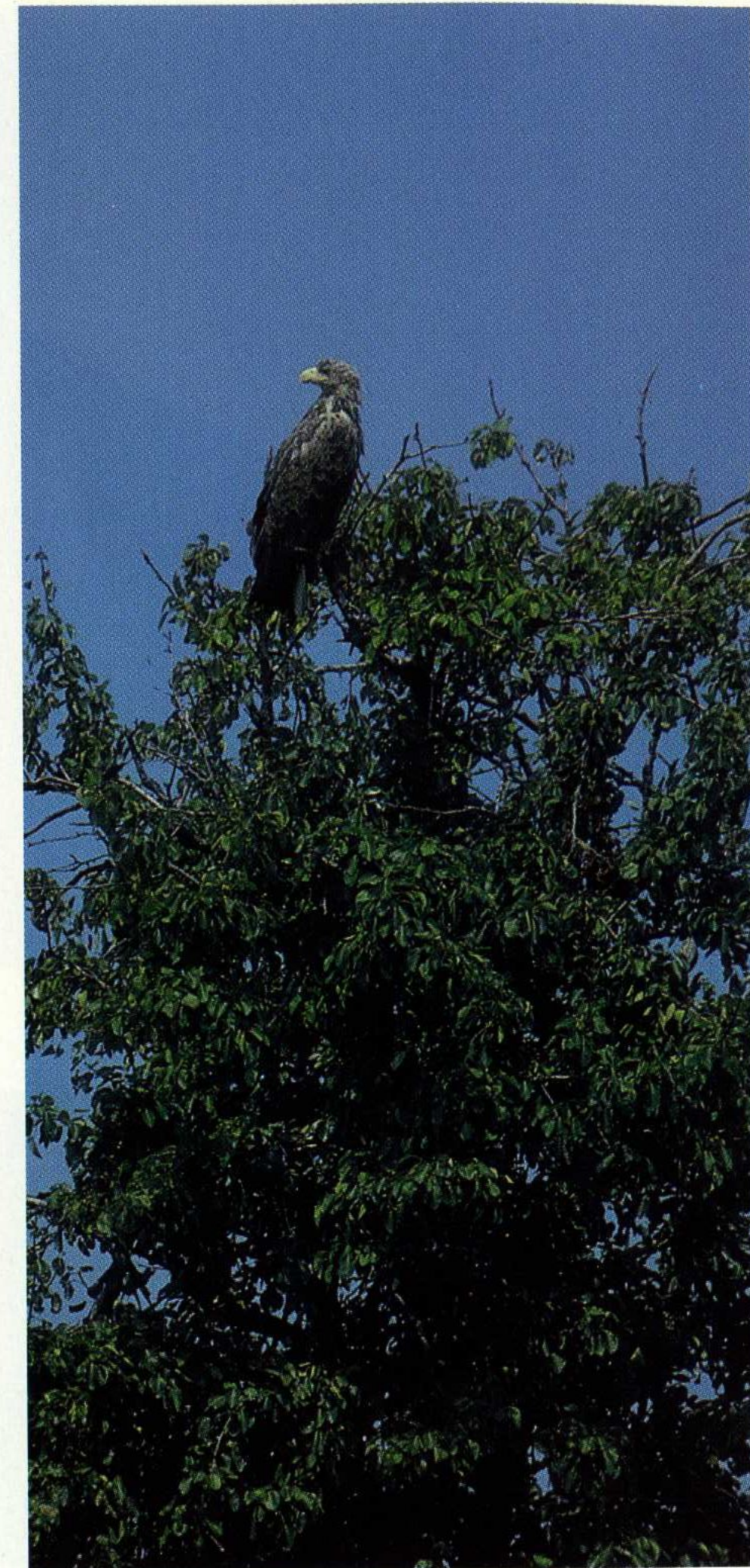

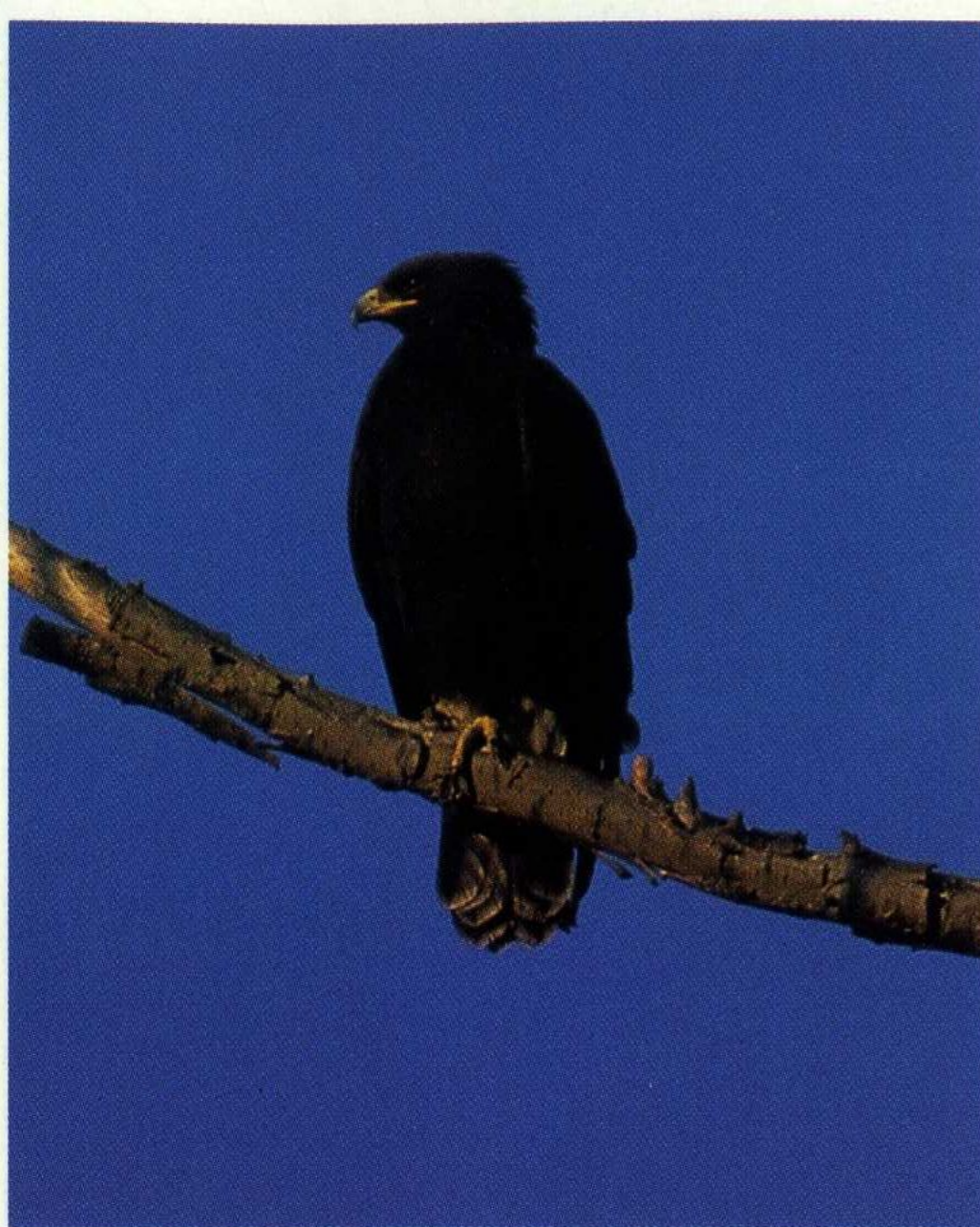
Ασπροπάρης (*Neophron percnopterus*)

Ο Ασπροπάρης είναι ο μικρότερος από τα 4 ευρωπαϊκά είδη γυπών (άνοιγμα φτερών 1.70 cm) και ο μόνος μετανα-στευτικός. Το εντυπωσιακό σχήμα των φτερών του κατά την πτήση από κάτω- μαύρα τα πρωτεύοντα και λευκά τα καλυπτήρια-κάνουν τα ενήλικα πουλιά πολύ ξεχωριστά. Το είδος αυτό αναζητά την τροφή του, που είναι πτώματα μικρών και μετρίου μεγέθους ζώων, σε ανοιχτές περιοχές ενώ αποφεύγει πυκνά δάση ή θάμνους. Ο Ασπροπάρης φωλιάζει σε βράχους ή γκρεμούς. Σε όλη την Ευρώπη ο πληθυσμός του συρρικνώνεται ταχύτατα. Άμεση εξόντωση με λαθροθηρία και δηλητηριασμούς και μεγάλες απώλειες κατά τη μετανάστευση και στους τόπους διαχείμασης είναι οι κυριότερες αιτίες της μείωσης. Στα Στενά Νέστου μέχρι το έτος 2000 φώλιαζαν 1-2 ζευγάρια, τώρα δεν υπάρχουν σοβαρές καταγραφές ούτε για ένα ζευγάρι.

Θαλασσαετός (*Haliaeetus albicilla*)

Ο Θαλασσαετός είναι ο μεγαλύτερος και δυνατότερος από όλα τα είδη Ευρωπαϊκών αετών με άνοιγμα φτερών μέχρι 245 cm. Η ξεχωριστή λευκή ουρά και το πολύ μεγάλο κίτρινο ράμφος του δεν αφείνουν περιθώρια να μην τον αναγνωρίσει κανείς. Ο Θαλασσαετός αποκτά συνήθως 1 ή 2 νεοσσούς κάθε έτος και μπορεί να φτάσει μέχρι σε ηλικία άνω των 22 ετών στη φύση. Τρέφεται με μικρά θηλαστικά, υδρόβια πουλιά, πτώματα και ψάρια. Στην Ελλάδα φωλιάζει μόνο σε μεγάλα δένδρα μέσα ή κοντά σε υγροτόπους. Το 1970 στην Ελλάδα καταγράφηκαν 50 ζευγάρια φωλιάζοντα, ενώ το 1988 απέμειναν μόνο δύο ζευγάρια! Αιτία της μείωσης ήταν η άμεση θανάτωση και η απώλεια των παραποτάμιων οικοτόπων. Το 1996, λίγα μόλις έτη μετά την πρώτη περίφραξη τμημάτων φυσικού παραποτάμιου δάσους ένα ζεύγος Θαλασσαετών εποίκησε πάλι στο Δέλτα του Νέστου μετά από απουσία περίπου 20 ετών. Περαιτέρω διαχειριστικά μέτρα οικοτόπων για αυτό και για άλλα είδη μεγάλων αρπακτικών, όπως περίφραξη και αναδάσωση πρώην καλλιεργούμενων εκτάσεων στο Νέστο θα υποστηρίξουν μακροπρόθεσμα αυτά τα πολύτιμα πουλιά. Από τη φυσική αυτή επιστροφή στο Νέστο, σιγά σιγά και σε άλλες περιοχές της Β.Α. Ελλάδος άρχισαν να φωλιάζουν νέα ζευγάρια, ίσως ως αποτέλεσμα της αναπαραγωγικής επιτυχίας με 2 νεοσσούς σχεδόν κάθε έτος στο Νέστο.

Στικταετός (*Aquila clanga*)

Ο Στικταετός είναι "παγκόσμια απειλούμενο είδος" του οποίου ο φωλεάζων πληθυσμός ανέρχεται σε 2500 ζεύγη καταμεμημένα σε σχετικά μικρή περιοχή κυρίως στη Λευκορωσία και στις Χώρες της Βαλτικής. Έχουν καταγραφεί να διαχειμάζουν στο Δέλτα και στα Στενά μέχρι 25 άτομα του είδους. Στην Ελλάδα κύρια απειλή για το είδος θεωρείται η λαθροθηρία. Από της ιδρύσεως του Ελληνικού Κέντρου Περίθαλψης Αγριων Ζώων και Πουλιών - πριν 13 χρόνια - έχουν φθάσει στο κέντρο 15 Στικταετοί, όλοι ανήλικοι και πλην ενός όλοι πυροβολημένοι. Μια άλλη σοβαρή απειλή είναι η δηλητηρίαση από τα μολύβδινα σκάγια που λαμβάνουν καθώς τρέφονται σε μεγάλο ποσοστό με υδρόβια πουλιά όπως πάπιες και φαλαρίδες, τα οποία έχουν πληγωθεί ή σκοτωθεί αλλά δεν συλλέχθηκαν από κυνηγούς.

Βασιλαετός (*Aquila heliaca*)

Ο Βασιλαετός είναι το πιο σπάνιο αρπακτικό της χώρας, ίσως έχει απομείνει να φωλιάζει μόνο ένα ζευγάρι. Ομως κάθε έτος κατά το φθινόπωρο, το χειμώνα και νωρίς την άνοιξη μοναχικά πουλιά εμφανίζονται στην περιοχή του Νέστου. Θεωρείται "παγκόσμια απειλούμενο είδος" και είδος προτεραιότητας της Ε.Ε. Προτιμά να επισκέπτεται χώρους σίτισης και ως εκ τούτου το σχήμα σίτισης στα Στενά Νέστου αναμένεται να αποδειχθεί πολύ χρήσιμο για το είδος αυτό, ίσως κάποια μέρα να επανεγκατασταθεί το υπέροχο αυτό αρπακτικό στην περιοχή.

Κραυγαετός (*Aquila pomarina*)

Αυτός ο μετρίου μεγέθους αετός, με άνοιγμα φτερών περίπου 1,7 μέτρα, έχει πάρει το όνομά του από τις δυνατές κραυγές του και είναι πολύ ειδικευμένος να ζει σε παραποτάμια δάση, όπου συχνά κυνηγά στο έδαφος βατράχια, μικρά ερπετά και θηλαστικά. Ομως έχει παρατηρηθεί επίσης να ανοίγει φωλιές Χωραφοσπουργιτών που φωλιάζουν στα δένδρα και να τρέφεται με τα αυγά και τους νεοσσούς τους. Στο Δέλτα Νέστου υπάρχει ένας μικρός πληθυσμός περίπου 3-5 αναπαραγωγικών ζευγαριών. Ο Κραυγαετός είναι μεταναστευτικό είδος, φθάνει στην Ελλάδα το Μάρτιο και φεύγει το Σεπτέμβριο, καθώς οι τόποι διαχείμασης βρίσκονται στη Ν.Α. Αφρική. Νεώτερες έρευνες έδειξαν ότι τα πουλιά περνούν περίπου το 40% της ζωής τους στη μετανάστευση, 10-20% στους τόπους διαχείμασης και μόνο το υπόλοιπο 30-40% στους τόπους φωλιάσματος. Κατά τη μετανάστευση μπορούν να πετούν μέχρι 520 χλμ τη μέρα με μέγιστη ταχύτητα 60km/ώρα. Για το είδος αυτό τα μέτρα διαχείρισης οικοτόπων του προγράμματος Life θα έχουν μακροπρόθεσμα πολύ θετική επίδραση, παρέχοντας ήσυχες περιοχές σίτισης και φωλιάσματος καθώς επίσης αυξάνοντας τη διαθεσιμότητα τροφής με την επανασύνδεση των παλαιών παρακλαδιών του ποταμού.

Νανογλάρονο
(Sterna albifrons)

Το Νανογλάρονο είναι το μικρότερο από τα γλαρόνια (μήκος: 24 cm). Διακρίνεται πάντα από το μέγεθος, το λευκό μέτωπο, τα κίτρινα πόδια και το κίτρινο ράμφος με μαύρη μύτη. Φωλιάζει σε ανοικτές αμμώδεις παραλίες. Όπως όλα τα γλαρόνια τρέφεται με μικρά ψάρια, έντομα και μαλακόστρακα στις λιμνοθάλασσες κατά μήκος της ακτής. Είναι μεταναστευτικό είδος και φθάνει στο Νέστο τον Απρίλιο. Η δραματική μείωση του πληθυσμού του πιθανώς οφείλεται στην απώλεια οικοτόπων (τουριστική ανάπτυξη στις παραλίες), σε ανθρωπογενή ενόχληση και θήρευση αυγών και νεοσσών από γλάρους και αδέσποτους σκύλους. Στην περιοχή του Νέστου σήμερα υπάρχουν λιγότερα από 80-120 ζεύγη. Οι τεχνητές νησίδες φωλιάσματος που κατασκευάστηκαν με το πρόγραμμα Life Φύση Βοηθούν σημαντικά αυτό το είδος.

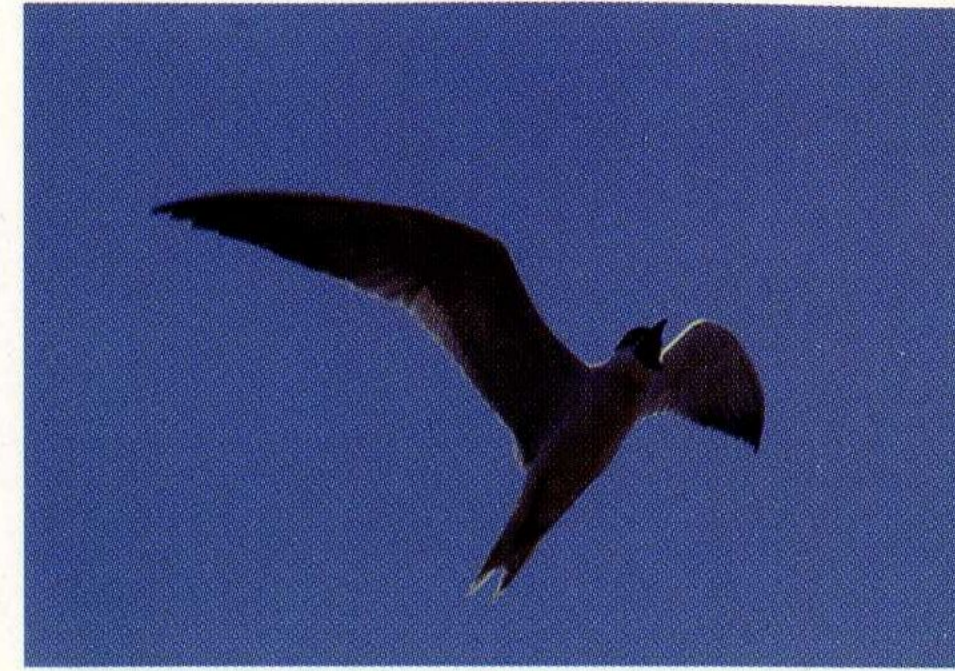
Ποταμογλάρονο
(Sterna hirundo)

Το μετρίου μεγέθους (μήκος 35 cm) Ποταμογλάρονο είναι το πλέον κοινό είδος του γένους γλαρονιών (Sterna) στην Ευρώπη. Έχει κόκκινο ράμφος, κοντά κόκκινα πόδια και είναι μεταναστευτικό. Απαντάται κατά μήκος αμμωδών θαλάσσιων ακτών, αλλά φωλιάζει και σε βλαστημένα νησιά στις λιμνοθάλασσες, σε βάλτους, σε λίμνες και ποτάμια. Επί το πλείστο τρέφεται με μικρά ψάρια. Η μέγιστη απειλή για το είδος είναι η θήρευση αυγών και νεοσσών, η μείωση των οικοτόπων φωλιάσματος και η ενόχληση κατά την αναπαραγωγική περίοδο. Το αποικιακό αυτό είδος αποδέχθηκε αμέσως τις τεχνητές νησίδες και ένα μεγάλο μέρος του συνολικού πληθυσμού του Νέστου εποίκησε τις καλά προστατευμένες σχεδίες. Στο Δέλτα Νέστου ο αναπαραγωγικός πληθυσμός ανέρχεται σε 200-300 ζεύγη περίπου.

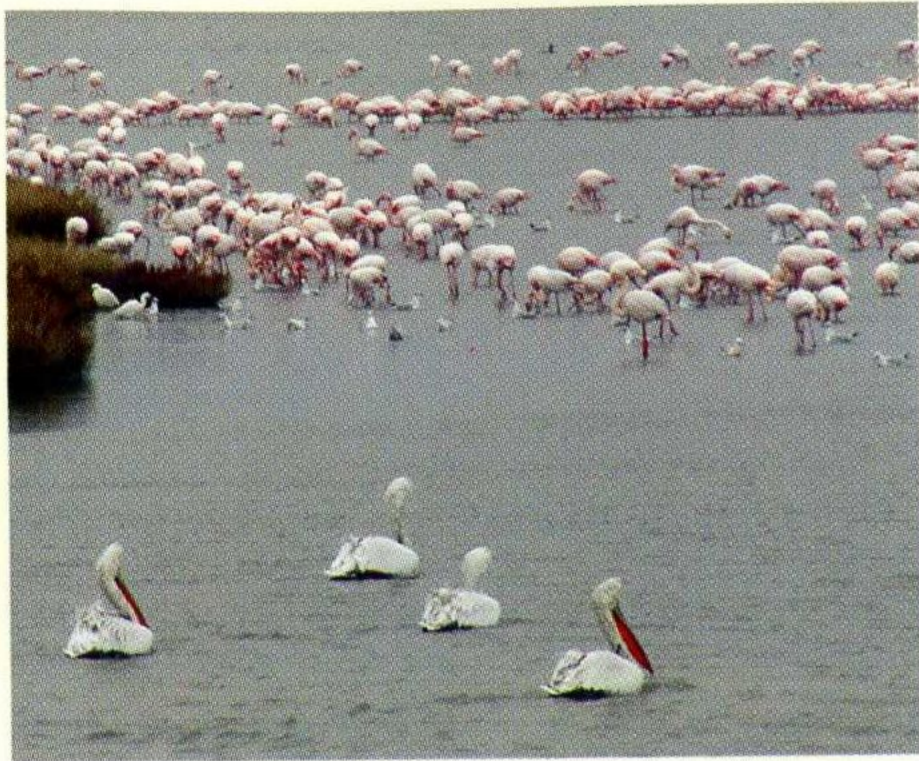
Χειμωνογλάρονο
(Sterna sandvicensis)

Το Χειμωνογλάρονο (40 cm) είναι ευρέως καταμεμημένο κατά μήκος σχεδόν όλων των Ευρωπαϊκών και Μεσογειακών ακτών. Φωλιάζει σε μικρές αποικίες στους περισσότερους μεγάλους υγροτόπους της Δυτικής και Βόρειας Ελλάδος. Είναι το μόνο είδος γλαρονιού που μένει κατά το χειμώνα εδώ και μπορούν να παρατηρηθούν άτομα κατά μήκος των ακτών ακόμη και στα λιμάνια όπου ακούγεται η χαρακτηριστική δυνατή φωνή του. Τα διακριτά μακριά και στενά φτερά του, η κοντή ουρά και το μακρύ μαύρο ράμφος με την κίτρινη μύτη είναι σημαντικά γνωρίσματα για την αναγνώρισή του. Το χειμώνα το μέτωπό του γίνεται λευκό και γενικά τα χρώματά του πιο ανοικτά. Φωλιάζει σε μικρές αποικίες πάνω σε μικρές αμμώδεις νησίδες, μερικές φορές σε αραιή αλόφιλη βλάστηση και συχνά μαζί με άλλα είδη γλαρονιών. Γεννά 2 αυγά κάθε φορά και ο χρόνος επώασης είναι 21-24 ημέρες. Μετά από 2 εβδομάδες οι νεοσσοί αποκτούν τα πρώτα φτερά και μπορούν να πετάξουν μετά από 35 ημέρες περίπου. Μέχρι τη δεκαετία του '70 είχαν βρεθεί στο Δέλτα Νέστου μεγάλες αποικίες, αλλά σήμερα φωλιάζουν μόνο μεμονωμένα ζεύγη.

Γελογλάρονο
(Gelichelidon nilotica)

Το Γελογλάρονο (35-38 cm) έχει πολύ πιο περιορισμένη κατανομή φωλιάσματος από τα άλλα είδη γλαρονιών. Διαφορετικό είναι και το διαιτολόγιό του που αποτελείται από μεγάλα έντομα, οστρακοειδή, μικρούς βάτραχους, ερπετά και λιγότερο από ψάρια. Αναζητά τροφή συχνά πετώντας πάνω από μεσόγειες περιοχές μακριά από την ακτή. Φωλιάζει σε αποικίες μερικές φορές μαζί με άλλα γλαρόνια. Γεννά 1-4 αυγά, επώαζει κυρίως το θηλυκό, εκκολάπτονται τα αυγά σε 22-24 ημέρες και μετά 35 ημέρες τα μικρά μπορούν να πετάξουν. Κατά το παρελθόν στο Δέλτα Νέστου καταγράφηκε η μεγαλύτερη αποικία όλης της Μεσογείου με πάνω από 400 ζεύγη! Όμως τώρα φωλιάζουν μόνο μεμονωμένα ζεύγη. Αιτία αυτής της δραματικής μείωσης είναι κυρίως η μείωση της τροφής, λόγω της μαζικής χρήσης αγροχημικών στις μοντέρνες καλλιέργειες και η αλλαγή χρήσης γης με απώλεια των περισσότερων λιβαδιών που είναι πλούσια σε τροφή.

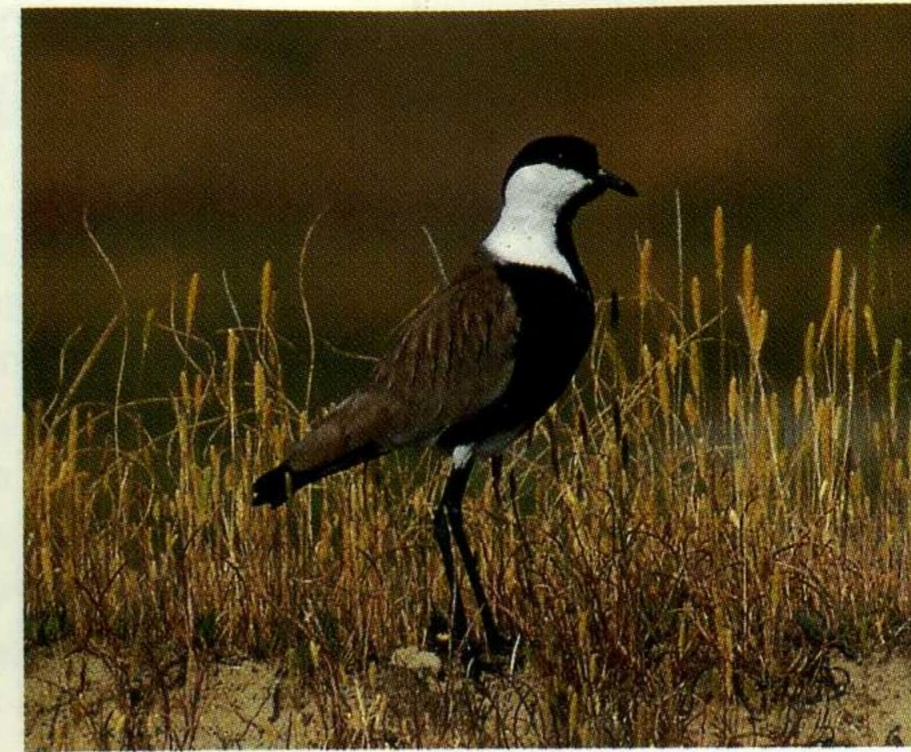
Αργυροπελεκάνος (*Pelecanus crispus*)

Ο Αργυροπελεκάνος έχει λευκό, ασημόγκριζο πτέρωμα και την άνοιξη λαμπερό κόκκινο λαρυγγόθυλακα. Είναι ένα από τα μεγαλύτερα και βαρύτερα πουλιά του πλανήτη με άνοιγμα φτερών μέχρι 3,2 μέτρα! Τρέφεται αποκλειστικά με ψάρια. Αυτό το μεταναστευτικό πουλί προτιμά να διαχειμάζει σε παράκτιους υγροτόπους όπου μπορεί εύκολα να βρει κατάλληλο νυκτερινό κούρνιασμα και άφθονη τροφή. Ο ελληνικός αναπαραγωγικός πληθυσμός είχε εξαφανιστεί σχεδόν στα τέλη της δεκαετίας του '70, αλλά χάρη στα αυστηρά μέτρα προστασίας των τελευταίων ετών αυξήθηκε σε περισσότερα από 1100 ζεύγη. Ο Αργυροπελεκάνος είναι ιδιαίτερα απειλούμενος διότι ο παγκοσμίως μικρός του πληθυσμός είναι συγκεντρωμένος μόνο σε λίγες τοποθεσίες. Όπως και ο Ροδοπελεκάνος, ο Αργυροπελεκάνος απειλείται από απώλεια οικοτόπων και καταστροφή των αποικιών από αλιείς. Στο Νέστο υπάρχουν 30-150 χειμερινοί επισκέπτες, ενώ κατά τη μετανάστευση περνούν από τους πολύτιμους υγροτόπους του Νέστου αρκετές εκατοντάδες του είδους.

Χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*)

Η Χαλκόκοτα (60cm) είναι εύκολα διακριτή λόγω του σκούρου πρασινωπού καφέ πτερώματος, των μακριών μαύρων ποδιών και του μακριού κυρτού ράμφους της. Αυτό το χαρακτηριστικό υγροτοπικό είδος έχει πολύ ειδικευμένο διαιτολόγιο αποτελούμενο από μικρά υδρόβια ζώα και τρέφεται μόνο σε βάλτους γλυκού νερού. Φωλιάζει σε αποικίες, συχνά μικτές με ερωδιούς και μπορεί να αναζητά τροφή δεκάδες χιλιόμετρα μακριά από τις αποικίες. Κατά τον 20ο αιώνα είχε εξαφανιστεί από μεγάλο μέρος της Ευρώπης όπου φώλιαζε λόγω της καταστροφής και υποβάθμισης των υγροτόπων. Τώρα ο Ελληνικός πληθυσμός εκτιμάται σε λιγότερα από 40 ζεύγη, ενώ το 1970 ήταν ακόμη 2000 ζεύγη. Κατά την εαρινή μετανάστευση κάθε χρόνο εμφανίζονται μέχρι 350 πουλιά στους παράκτιους βάλτους του Δέλτα Νέστου.

Αγκαθοκαλημάνα (*Hoplopterus spinosus*)

Η Αγκαθοκαλημάνα (μήκος 28 cm) εμφανίζει χαρακτηριστική αντίθεση με το ασπρόμαυρο πτέρωμα, το πισσόμαυρο στέμμα στο λοφίο και τα καφέ καλυπτήρια των ώμων. Προτιμά για φώλιασμα ανοιχτές εκτάσεις σε αμμοθίνες κοντά σε υφάλμυρα ή γλυκά νερά. Τρέφεται με έντομα, αράχνες και σαλιγκάρια που βρίσκει στο έδαφος. Το είδος είναι σοβαρά απειλούμενο για την Ευρώπη καθώς ο πληθυσμός του δεν ξεπερνά τα 50 ζεύγη που φωλιάζουν μόνο στην Ελλάδα. Το 1975 υπήρχαν ακόμη περίπου 200 ζεύγη στα Δέλτα Νέστου και Έβρου. Σήμερα ο Νέστος κατέχει το μεγαλύτερο πληθυσμό της Ευρώπης με 25-35 ζεύγη, περίπου το 70% του Ευρωπαϊκού πληθυσμού. Κύρια απειλή για το είδος είναι η απώλεια φυσικών και ημιφυσικών υγροτόπων, ειδικά ελών και η θήρευση αυγών και νεοσσών από αδέσποτους σκύλους και γλάρους. Πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι 80% όλων των εκκολαφθέντων χάνονται πριν οι νεοσσοί μπορέσουν να πετάξουν, γεγονός που μειώνει την επιβίωση του είδους στη χώρα μας!

Πορφυροτσικνιάς (*Ardea purpurea*)

Το σώμα του είναι σκούρο και επίμηκες όπως όλων των ερωδιών και το κεφάλι και το ράμφος στενό και μακρύ. Το ράμφος μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως καμάκι για να πιάσει το θήραμα στο νερό, που είναι κυρίως ψάρια, αμφίβια και μεγάλα έντομα. Έχει διάρκεια ζωής μέχρι 23 έτη και φωλιάζει σε μικρές αποικίες. Οι φωλιές συχνά κατασκευάζονται με ψαθί σε καλάμωνες, περίπου 0.5-1 μέτρο πάνω από την επιφάνεια του νερού, αλλά και με κλαδάκια σε δένδρα μέσα στους υγροτόπους. Ο Πορφυροτσικνιάς συνήθως γεννά 4-5 αυγά που εκκολάπτονται σε 25-30 ημέρες και οι νεοσσοί αποκτούν πλήρες πτέρωμα σε 50 ημέρες περίπου. Είναι μεταναστευτικό είδος, έρχεται το Μάρτιο στους τόπους φωλιάσματος, που είναι κατά προτίμηση γλυκόβαλτοι και ρηχές λίμνες, διό και είναι τόσο σπάνιο στην Ελλάδα. Στην περιοχή του Νέστου υπάρχουν περίπου 40-50 ζεύγη που φωλιάζουν μόνο σε καλάμωνες των λιμνών κοντά στη Χρυσούπολη και κατά μήκος των παράκτιων λιμνοθαλασσών.

Φασιανός (*Phasianus colchicus colchicus*)

Τα ενήλικα αρσενικά άτομα είναι εύκολα αναγνωρίσιμα, με συνολικό μήκος 70-90 cm, μακριά ουρά 35-45 cm, φωτεινό κόκκινο σάρκωμα γύρω από τα μάτια, καστανόχρωμο σώμα και ιριδίζον πράσινο ή γαλάζιο κεφάλι. Τα θηλυκά έχουν μήκος 55-70 cm (μόνο η ουρά 20-25 cm) και είναι ανοιχτόχρωμα, γκριζοκαφέ με καστανές και μαυρωπές κηλίδες που τους παρέχουν καλή παραλλαγή. Κατά κανόνα ο Φασιανός προτιμά δασωμένες αγροτικές πεδιάδες. Το διαιτολόγιό του περιλαμβάνει σπόρους, ρίζες, μούρα, φύλλα και έντομα. Τη νύχτα κουρνιάζει σε δένδρα. Η φυσική κατανομή του άγριου Φασιανού είναι στην Ασία μέχρι τη Μογγολία και ο δυτικότερος πληθυσμός στη γη, της μορφής χωρίς το λευκό δακτυλίδι στο λαιμό, πιθανώς είναι στο παραποτάμιο δάσος του Νέστου. Ο πληθυσμός του είναι πολύ μικρός με περίπου 100 αρσενικά που ζουν στις προστατευόμενες ζώνες του Δέλτα Νέστου και κρήζει αυστηρής προστασίας. Τα μέτρα αναδάσωσης του Life Φύση με τις αραιές φυτεύσεις συμπεριλαμβανομένων οπωροφόρων δένδρων και οι επανασυνδέσεις των παλαιών παρακλαδιών του ποταμού θα βοηθήσουν το Φασιανό να βρει τροφή, νερό και καταφύγιο.

Αλκυόνη (*Alcedo atthis*)

Όταν κάποιος κοιτάζει μια Αλκυόνη να πετά πάνω από το νερό εντυπωσιάζεται από τα λαμπερά γαλαζοπράσινα και κόκκινα χρώματά της. Όμως συνήθως η παρουσία αυτού του πανέμορφου πουλιού γίνεται αντιληπτή από τη δυνατή σφυριχτή φωνή του, ένα διαπεραστικό "τσιί". Παρά τα έντονα χρώματά της, η Αλκυόνη δεν διακρίνεται εύκολα στο φυσικό της περιβάλλον, διότι είναι μικρό πουλί που απαντάται κατά μήκος ρεμάτων και ποταμών με όχθες καλυμμένες από πλούσια βλάστηση. Η Αλκυόνη ήταν, κατά την Ελληνική Μυθολογία, κόρη του Αιόλου. Οι θεοί μεταμόρφωσαν εκείνη και τον άνδρα της σε πουλιά, από ζήλια για την ιδανική αγάπη τους. Τα πουλιά αναπαράγονταν κατά μήκος της ακτής, όπου τα κύματα κατέστρεφαν τις φωλιές τους. Ο Δίας τα λυπήθηκε και από τότε ηρεμεί τη θάλασσα για 14 ημέρες τον Ιανουάριο "Αλκυονίδες ημέρες"!

Θρακοβελονίτσα (*Cobitis strumicae*)

Η Θρακοβελονίτσα βρίσκεται σε περιοχές του ποταμού με χαμηλή ροή του νερού, και αμμώδη πυθμένα, όπου μένει κρυμμένη κατά τη διάρκεια της ημέρας. Φιλτράρει την άμμο για να βρει τροφή. Αναπαράγεται την Άνοιξη και τα αυγά αποθέτονται στον πυθμένα και σε φυτά σε περιοχές με ρηκά, τρεχούμενα νερά. Απειλείται από τη ρύπανση και την καταστροφή των οικοτόπων της.

Μουρμουρίτσα (*Rhodeus amarus*)

Η Μουρμουρίτσα βρίσκεται σε λίμνες, ή σε μέρη του ποταμού όπου τα νερά έχουν πολύ χαμηλή ροή. Τρέφεται κυρίως με φυτά αλλά και με προνύμφες, εντόμων. (Φωτο: J. Jensen) Αναπαράγεται την Άνοιξη αποθέτοντας τα αυγά της στο εσωτερικό μυδίων του γλυκού νερού. Εκεί γονιμοποιούνται από το αρσενικό το οποίο προστατεύει την περιοχή από εχθρούς. Τα νεαρά ψαράκια που γεννιούνται φεύγουν από το μύδι ένα μήνα μετά.

Μπριάνα (*Barbus strumicae*)

Η Μπριάνα ζει στα ποτάμια με μέτρια ή ισχυρή ροή. Κρύβεται κάτω από πέτρες, φύλλα και ρίζες των δένδρων. Τρέφεται με φυτά και ιδιαίτερα με φύκη, αλλά και με ασπόνδυλα. Αναπαράγεται αργά την Άνοιξη σε πετρώδεις πυθμένες, αφού μεταναστεύσει αντίθετα στο ρεύμα. Τα αυγά αποθέτονται στην άμμο, στις ρίζες των επιπλεόντων φυτών και σε φυτά που καταβυθίζονται.

Νανογλάρονο
(*Sterna albifrons*)

Το Νανογλάρονο είναι το μικρότερο από τα γλαρόνια (μήκος: 24cm). Διακρίνεται πάντα από το μέγεθος, το λευκό μέτωπο, τα κίτρινα πόδια και το κίτρινο ράμφος με μαύρη μύτη. Φωλιάζει σε ανοικτές αμμώδεις παραλίες. Όπως όλα τα γλαρόνια τρέφεται με μικρά ψάρια, έντομα και μαλακόστρακα στις λιμνοθάλασσες κατά μήκος της ακτής. Είναι μεταναστευτικό είδος και φθάνει στο Νέστο τον Απρίλιο. Η δραματική μείωση του πληθυσμού του πιθανώς οφείλεται στην απώλεια οικοτόπων (τουριστική ανάπτυξη στις παραλίες), σε ανθρωπογενή ενόχληση και θήρευση αυγών και νεοσσών από γλάρους και αδέσποτους σκύλους. Στην περιοχή του Νέστου σήμερα υπάρχουν λιγότερα από 80-120 ζεύγη. Οι τεχνητές νησίδες φωλιάσματος που κατασκευάστηκαν με το πρόγραμμα Life Φύση βοηθούν σημαντικά αυτό το είδος.

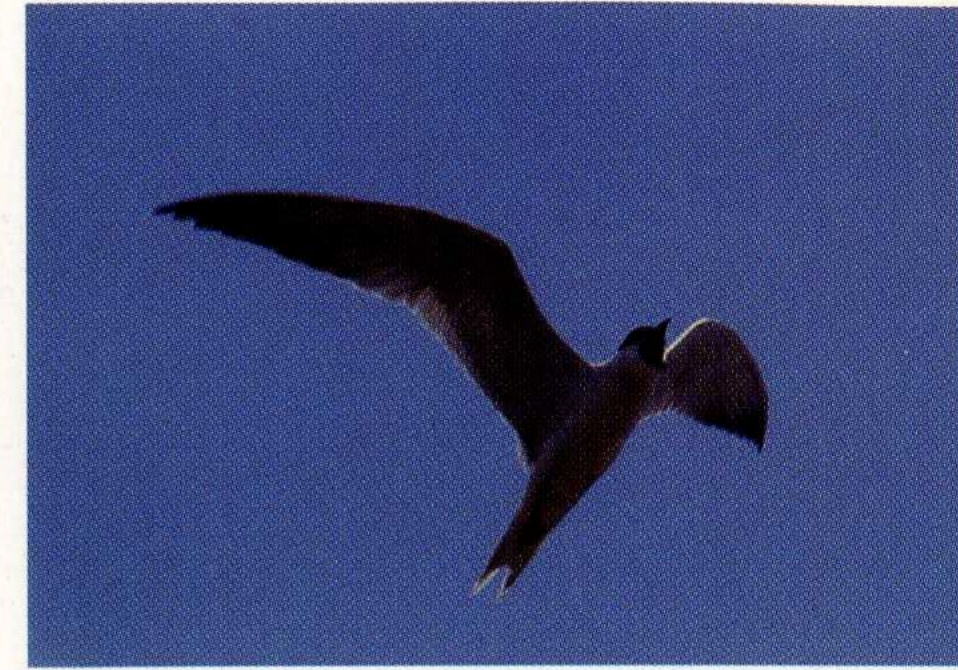
Ποταμογλάρονο
(*Sterna hirundo*)

Το μετρίου μεγέθους (μήκος 35 cm) Ποταμογλάρονο είναι το πλέον κοινό είδος του γένους γλαρονιών (*Sterna*) στην Ευρώπη. Έχει κόκκινο ράμφος, κοντά κόκκινα πόδια και είναι μεταναστευτικό. Απαντάται κατά μήκος αμμωδών θαλάσσιων ακτών, αλλά φωλιάζει και σε βλαστημένα νησιά στις λιμνοθάλασσες, σε βάλτους, σε λίμνες και ποτάμια. Επί το πλείστο τρέφεται με μικρά ψάρια. Η μέγιστη απειλή για το είδος είναι η θήρευση αυγών και νεοσσών, η μείωση των οικοτόπων φωλιάσματος και η ενόχληση κατά την αναπαραγωγική περίοδο. Το αποικιακό αυτό είδος αποδέχθηκε αμέσως τις τεχνητές νησίδες και ένα μεγάλο μέρος του συνολικού πληθυσμού του Νέστου εποίκησε τις καλά προστατευμένες σχεδίες. Στο Δέλτα Νέστου ο αναπαραγωγικός πληθυσμός ανέρχεται σε 200-300 ζεύγη περίπου.

Χειμwnογλάρονο
(*Sterna sandvicensis*)

Το Χειμwnογλάρονο (40 cm) είναι ευρέως καταμεμημένο κατά μήκος σχεδόν όλων των Ευρωπαϊκών και Μεσογειακών ακτών. Φωλιάζει σε μικρές αποικίες στους περισσότερους μεγάλους υγροτόπους της Δυτικής και Βόρειας Ελλάδος. Είναι το μόνο είδος γλαρονιού που μένει κατά το χειμώνα εδώ και μπορούν να παρατηρηθούν άτομα κατά μήκος των ακτών ακόμη και στα λιμάνια όπου ακούγεται η χαρακτηριστική δυνατή φωνή του. Τα διακριτά μακριά και στενά φτερά του, η κοντή ουρά και το μακρύ μαύρο ράμφος με την κίτρινη μύτη είναι σημαντικά γνωρίσματα για την αναγνώρισή του. Το χειμώνα το μέτωπό του γίνεται λευκό και γενικά τα χρώματά του πιο ανοικτά. Φωλιάζει σε μικρές αποικίες πάνω σε μικρές αμμώδεις νησίδες, μερικές φορές σε αραιή αλόφιλη βλάστηση και συχνά μαζί με άλλα είδη γλαρονιών. Γεννά 2 αυγά κάθε φορά και ο χρόνος επώασης είναι 21-24 ημέρες. Μετά από 2 εβδομάδες οι νεοσσοί αποκτούν τα πρώτα φτερά και μπορούν να πετάξουν μετά από 35 ημέρες περίπου. Μέχρι τη δεκαετία του '70 είχαν βρεθεί στο Δέλτα Νέστου μεγάλες αποικίες, αλλά σήμερα φωλιάζουν μόνο μεμονωμένα ζεύγη.

Γελογλάρονο
(*Gelichelidon nilotica*)

Το Γελογλάρονο (35-38 cm) έχει πολύ πιο περιορισμένη κατανομή φωλιάσματος από τα άλλα είδη γλαρονιών. Διαφορετικό είναι και το διαιτολόγιό του που αποτελείται από μεγάλα έντομα, οστρακοειδή, μικρούς βάτραχους, ερπετά και λιγότερο από ψάρια. Αναζητά τροφή συχνά πετώντας πάνω από μεσόγειες περιοχές μακριά από την ακτή. Φωλιάζει σε αποικίες μερικές φορές μαζί με άλλα γλαρόνια. Γεννά 1-4 αυγά, επωάζει κυρίως το θηλυκό, εκκολάπτονται τα αυγά σε 22-24 ημέρες και μετά 35 ημέρες τα μικρά μπορούν να πετάξουν. Κατά το παρελθόν στο Δέλτα Νέστου καταγράφηκε η μεγαλύτερη αποικία όλης της Μεσογείου με πάνω από 400 ζεύγη! Όμως τώρα φωλιάζουν μόνο μεμονωμένα ζεύγη. Αιτία αυτής της δραματικής μείωσης είναι κυρίως η μείωση της τροφής, λόγω της μαζικής χρήσης αγροχημικών στις μοντέρνες καλλιέργειες και η αλλαγή χρήσης γης με απώλεια των περισσότερων λιβαδιών που είναι πλούσια σε τροφή.

Αργυροπελεκάνος (*Pelecanus crispus*)

Ο Αργυροπελεκάνος έχει λευκό, ασπρόκριζο πτέρωμα και την άνοιξη λαμπερό κόκκινο λαρυγγόθυλακα. Είναι ένα από τα μεγαλύτερα και βαρύτερα πουλιά του πλανήτη με άνοιγμα φτερών μέχρι 3,2 μέτρα! Τρέφεται αποκλειστικά με ψάρια. Αυτό το μεταναστευτικό πουλί προτιμά να διαχειμάζει σε παράκτιους υγροτόπους όπου μπορεί εύκολα να βρει κατάλληλο νυκτερινό κούρνιασμα και άφθονη τροφή. Ο ελληνικός αναπαραγωγικός πληθυσμός είχε εξαφανιστεί σχεδόν στα τέλη της δεκαετίας του '70, αλλά χάρη στα αυστηρά μέτρα προστασίας των τελευταίων ετών αυξήθηκε σε περισσότερα από 1100 ζεύγη. Ο Αργυροπελεκάνος είναι ιδιαίτερα απειλούμενος διότι ο παγκοσμίως μικρός του πληθυσμός είναι συγκεντρωμένος μόνο σε λίγες τοποθεσίες. Όπως και ο Ροδοπελεκάνος, ο Αργυροπελεκάνος απειλείται από απώλεια οικοτόπων και καταστροφή των αποικιών από αλιείς. Στο Νέστο υπάρχουν 30-150 χειμερινοί επισκέπτες, ενώ κατά τη μετανάστευση περνούν από τους πολύτιμους υγροτόπους του Νέστου αρκετές εκατοντάδες του είδους.

Χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*)

Η Χαλκόκοτα (60cm) είναι εύκολα διακριτή λόγω του σκούρου πρασινωπού καφέ πτερώματος, των μακριών μαύρων ποδιών και του μακριού κυρτού ράμφους της. Αυτό το χαρακτηριστικό υγροτοπικό είδος έχει πολύ ειδικευμένο διαιτολόγιο αποτελούμενο από μικρά υδρόβια ζώα και τρέφεται μόνο σε βάλτους γλυκού νερού. Φωλιάζει σε αποικίες, συχνά μικτές με ερωδιούς και μπορεί να αναζητά τροφή δεκάδες χιλιόμετρα μακριά από τις αποικίες. Κατά τον 20ο αιώνα είχε εξαφανιστεί από μεγάλο μέρος της Ευρώπης όπου φωλιάζε λόγω της καταστροφής και υποβάθμισης των υγροτόπων. Τώρα ο Ελληνικός πληθυσμός εκτιμάται σε λιγότερα από 40 ζεύγη, ενώ το 1970 ήταν ακόμη 2000 ζεύγη. Κατά την εαρινή μετανάστευση κάθε χρόνο εμφανίζονται μέχρι 350 πουλιά στους παράκτιους βάλτους του Δέλτα Νέστου.

Αγκαθοκαλημάνα (*Hoplopterus spinosus*)

Η Αγκαθοκαλημάνα (μήκος 28 cm) εμφανίζει χαρακτηριστική αντίθεση με το ασπρόμαυρο πτέρωμα, το πισσόμαυρο στέμμα στο λοφίο και τα καφέ καλυπτήρια των ώμων. Προτιμά για φωλιάσμα ανοιχτές εκτάσεις σε αμμοθίνες κοντά σε υφάλμυρα ή γλυκά νερά. Τρέφεται με έντομα, αράχνες και σαλιγκάρια που βρίσκει στο έδαφος. Το είδος είναι σοβαρά απειλούμενο για την Ευρώπη καθώς ο πληθυσμός του δεν ξεπερνά τα 50 ζεύγη που φωλιάζουν μόνο στην Ελλάδα. Το 1975 υπήρχαν ακόμη περίπου 200 ζεύγη στα Δέλτα Νέστου και Έβρου. Σήμερα ο Νέστος κατέχει το μεγαλύτερο πληθυσμό της Ευρώπης με 25-35 ζεύγη, περίπου το 70% του Ευρωπαϊκού πληθυσμού. Κύρια απειλή για το είδος είναι η απώλεια φυσικών και ημιφυσικών υγροτόπων, ειδικά ελών και η θήρευση αυγών και νεοσσών από αδέσποτους σκύλους και γλάρους. Πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι 80% όλων των εκκολαφθέντων χάνονται πριν οι νεοσσοί μπορέσουν να πετάξουν, γεγονός που μειώνει την επιβίωση του είδους στη χώρα μας!

Πορφυροτσικνιάς (*Ardea purpurea*)

Το σώμα του είναι σκούρο και επίμηκες όπως όλων των ερωδιών και το κεφάλι και το ράμφος στενό και μακρύ. Το ράμφος μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως καμάκι για να πιάσει το θήραμα στο νερό, που είναι κυρίως ψάρια, αμφίβια και μεγάλα έντομα. Έχει διάρκεια ζωής μέχρι 23 έτη και φωλιάζει σε μικρές αποικίες. Οι φωλιές συχνά κατασκευάζονται με ψαθί σε καλάμωνες, περίπου 0,5-1 μέτρο πάνω από την επιφάνεια του νερού, αλλά και με κλαδάκια σε δένδρα μέσα στους υγροτόπους. Ο Πορφυροτσικνιάς συνήθως γεννά 4-5 αυγά που εκκολάπτονται σε 25-30 ημέρες και οι νεοσσοί αποκτούν πλήρες φτέρωμα σε 50 ημέρες περίπου. Είναι μεταναστευτικό είδος, έρχεται το Μάρτιο στους τόπους φωλιάσματος, που είναι κατά προτίμηση γλυκόβαλτοι και ρηχές λίμνες, διό και είναι τόσο σπάνιο στην Ελλάδα. Στην περιοχή του Νέστου υπάρχουν περίπου 40-50 ζεύγη που φωλιάζουν μόνο σε καλάμωνες των λιμνών κοντά στη Χρυσούπολη και κατά μήκος των παράκτιων λιμνοθαλασσών.

Φασιανός (*Phasianus colchicus colchicus*)

Τα ενήλικα αρσενικά άτομα είναι εύκολα αναγνωρίσιμα, με συνολικό μήκος 70-90 cm, μακριά ουρά 35-45 cm, φωτεινό κόκκινο σάρκωμα γύρω από τα μάτια, καστανόχρωμο σώμα και ιριδίζον πράσινο ή γαλάζιο κεφάλι. Τα θηλυκά έχουν μήκος 55-70 cm (μόνο η ουρά 20-25 cm) και είναι ανοιχτόχρωμα, γκριζοκαφέ με καστανές και μαυρωπές κηλίδες που τους παρέχουν καλή παραλλαγή. Κατά κανόνα ο Φασιανός προτιμά δασωμένες αγροτικές πεδιάδες. Το διαιτολόγιό του περιλαμβάνει σπόρους, ρίζες, μούρα, φύλλα και έντομα. Τη νύχτα κουρνιάζει σε δένδρα. Η φυσική κατανομή του άγριου Φασιανού είναι στην Ασία μέχρι τη Μογγολία και ο δυτικότερος πληθυσμός στη γη, της μορφής χωρίς το λευκό δαχτυλίδι στο λαιμό, πιθανώς είναι στο παραποτάμιο δάσος του Νέστου. Ο πληθυσμός του είναι πολύ μικρός με περίπου 100 αρσενικά που ζουν στις προστατευόμενες ζώνες του Δέλτα Νέστου και χρήζει αυστηρής προστασίας. Τα μέτρα αναδάσωσης του Life Φύση με τις αραιές φυτεύσεις συμπεριλαμβανομένων οπωροφόρων δένδρων και οι επανασυνδέσεις των παλαιών παρακλαδιών του ποταμού θα βοηθήσουν το Φασιανό να βρει τροφή, νερό και καταφύγιο.

Αλκυόνη (*Alcedo atthis*)

Όταν κάποιος κοιτάζει μια Αλκυόνη να πετά πάνω από το νερό εντυπωσιάζεται από τα λαμπερά γαλαζοπράσινα και κόκκινα χρώματά της. Όμως συνήθως η παρουσία αυτού του πανέμορφου πουλιού γίνεται αντιληπτή από τη δυνατή σφυριχτή φωνή του, ένα διαπεραστικό "τσιί". Παρά τα έντονα χρώματά της, η Αλκυόνη δεν διακρίνεται εύκολα στο φυσικό της περιβάλλον, διότι είναι μικρό πουλί που απαντάται κατά μήκος ρεμάτων και ποταμών με όχθες καλυμμένες από πλούσια βλάστηση. Η Αλκυόνη ήταν, κατά την Ελληνική Μυθολογία, κόρη του Αιόλου. Οι θεοί μεταμόρφωσαν εκείνη και τον άνδρα της σε πουλιά, από ζήλια για την ιδανική αγάπη τους. Τα πουλιά αναπαράγονταν κατά μήκος της ακτής, όπου τα κύματα κατέστρεφαν τις φωλιές τους. Ο Δίας τα λυπήθηκε και από τότε ηρεμεί τη θάλασσα για 14 ημέρες τον Ιανουάριο "Αλκυονίδες ημέρες"!

Θρακοβελονίτσα (*Cobitis strumicae*)

Η Θρακοβελονίτσα βρίσκεται σε περιοχές του ποταμού με χαμηλή ροή του νερού, και αμμώδη πυθμένα, όπου μένει κρυμμένη κατά τη διάρκεια της ημέρας. Φιλτράρει την άμμο για να βρει τροφή. Αναπαράγεται την Άνοιξη και τα αυγά αποθέτονται στον πυθμένα και σε φυτά σε περιοχές με ρηχά, τρεχούμενα νερά. Απειλείται από τη ρύπανση και την καταστροφή των οικοτόπων της.

Μουρμουρίτσα (*Rhodeus amarus*)

Η Μουρμουρίτσα βρίσκεται σε λίμνες, ή σε μέρη του ποταμού όπου τα νερά έχουν πολύ χαμηλή ροή. Τρέφεται κυρίως με φυτά αλλά και με προνύμφες εντόμων. (Φωτο: J. Jensen) Αναπαράγεται την Άνοιξη αποθέτοντας τα αυγά της στο εσωτερικό μυδιών του γλυκού νερού. Εκεί γονιμοποιούνται από το αρσενικό το οποίο προστατεύει την περιοχή από εχθρούς. Τα νεαρά ψαράκια που γεννιούνται φεύγουν από το μύδι ένα μήνα μετά.

Μπριάνα (*Barbus strumicae*)

Η Μπριάνα ζει στα ποτάμια με μέτρια ή ισχυρή ροή. Κρύβεται κάτω από πέτρες, φύλλα και ρίζες των δένδρων. Τρέφεται με φυτά και ιδιαίτερα με φύκη, αλλά και με ασπόνδυλα. Αναπαράγεται αργά την Άνοιξη σε πετρώδεις πυθμένες, αφού μεταναστεύσει αντίθετα στο ρεύμα. Τα αυγά αποθέτονται στην άμμο, στις ρίζες των επιπλεόντων φυτών και σε φυτά που καταβυθίζονται.

Βαλτοκελώνα (Emys orbicularis)

Οι Βαλτοκελώνες έχουν καύκαλο 13-20 cm, σπανίως μέχρι 25 cm και οι θηλυκές τείνουν να είναι μεγαλύτερες από τις αρσενικές. Τα κίτρινα στίγματα στο λαιμό και στο καύκαλο τις κάνουν ξεκάθαρα διακριτές. Ζουν κυρίως σε λίμνες, έλη, μικρά ποταμάκια και στραγγιστικά κανάλια βάθους μέχρι 3 μ και τρέφονται με προνύμφες ασπόνδυλων και αμφιβίων, μικρά σπονδυλωτά και πτώματα, υδρόβια και χερσαία φυτά. Αμφότερα, αρσενικά και θηλυκά προτιμούν μεγαλύτερο σύντροφο, υποσχόμενο αναπαραγωγική υπεροχή. Μετά το ζευγάρωμα, αποτίθενται 3-21 αυγά σε 1-3 ξεχωριστές φωλιές σε μαλακό έδαφος, μερικές φορές μακριά από την επικράτειά τους, γενικώς από Μάιο/Ιούνιο (αλλά μέχρι τον Ιούλιο) κατά το τέλος της μέρας. Στην περιοχή του Νέστου το είδος αυτό εμφανίζεται πιο προσκολλημένο στα γλυκά νερά από ότι η Ποταμοκελώνα, μολονότι συχνά απαντώνται αμφότερα τα είδη μαζί και δεν υπάρχει σαφής οικολογικός διαχωρισμός. Στα στάσιμα παρακλάδια του Νέστου οι νεροκελώνες συνηθίζουν κατά το απόγευμα να σκαρφαλώνουν σε πεσμένα στο νερό δένδρα ή κλαδιά για ηλιόλουτρο.

Ποταμοκελώνα (Mauremys caspica)

Η Ποταμοκελώνα, παρόμοια με την Βαλτοκελώνα, έχει εμφανείς ραβδώσεις στο λαιμό και στα μπροστινά πόδια και το καύκαλό της έχει μια ευδιάκριτη κεντρική καρίνα. Ζει σε οικοτόπους ίδιων τύπων, αλλά είναι πιο ανεκτική στο υφάλμυρο νερό, ακόμη και σε μολυσμένο νερό, π.χ. στις αποστραγγιστικές τάφρους. Αμφότερα τα είδη προστατεύονται με την νομοθεσία της Ε.Ε.

Μεσογειακή Χελώνα (Testudo hermanni)

Δύο είδη χερσοκελωνών συγκατοικούν στην περιοχή μας και είναι αρκετά δύσκολη η διάκρισή τους. Συνήθως η Μεσογειακή Χελώνα είναι σκουρόχρωμη, το καύκαλό της (μέχρι 22 cm) είναι έντονα θολωτό και η άκρη της ουράς έχει ένα μεγάλο λέπι. Βρίσκεται σε μεγάλη ποικιλία οικοτόπων, όπως παράκτιες αμμοθίνες, λιβάδια, παραποτάμιο δάσος, γύρω από τις λίμνες κοντά στη Χρυσούπολη, στις λοφοπλαγιές και στα Στενά Νέστου. Τρέφεται με φυτά, πολύχρωμα λουλούδια, φρούτα, αλλά και περιττώματα, ακόμη και πτώματα. Τα σκληρόπετσα αυγά της είναι οβάλ και συχνά αποτίθενται στην άμμο ή σε μαλακό έδαφος. Εκκολάπτονται σε 2.5 έως 3 μήνες και είναι παρόμοια με τα ενήλικα άτομα.

Ελληνική Χελώνα (Testudo graeca)

Η Ελληνική Χελώνα είναι ανοιχτόχρωμη, δεν έχει ευδιάκριτο μεγάλο λέπι στην ουρά και το μήκος της μπορεί να φτάσει πάνω από 25 cm. Αμφότερα τα είδη προστατεύονται με την Ελληνική και Ευρωπαϊκή νομοθεσία. Μεγαλύτερες απειλές είναι η απώλεια ανενόχλητων οικοτόπων, θανάτωση στους δρόμους από αυτοκίνητα, φωτιές στα δάση και στις καλλιέργειες το καλοκαίρι και η συλλογή τους για εμπορία. Ειδικά οι ανενόχλητες αναδασωμένες εκτάσεις κοντά στο Νέστο θα βοηθήσουν στην εξυγίανση των πληθυσμών και των δύο ειδών.

Όπως η πανίδα, έτσι και η χλωρίδα του Νέστου είναι εξαιρετικά πλούσια σε διάφορα είδη φυτών και φυτοκοινωνιών, όπως επίσης σε ποικιλία οικοτόπων, συμπεριλαμβανομένων παραποτάμιων δασών, παράκτιων αμμοθινών, υφάλμυρων και γλυκού νερού βάλτων, καλαμώνων, ταμαρικώνων, μεσογειακών λιβαδιών, θαμνοτόπων και μακί. Μόνο στα Στενά Νέστου έχουν περιγραφεί επιστημονικά πάνω από 780 είδη ανώτερων φυτών. Το παρόν λεύκωμα επικεντρώνεται στα είδη του παραποτάμιου δάσους και του γλυκού νερού - επίσης με ειδική αναφορά στα "Κοινοτικού Ενδιαφέροντος" και όπου υλοποιούνται μέτρα διαχείρισης σημαντικών οικοτόπων από το πρόγραμμα Life Φύση.

Λευκή Λεύκη (*Populus alba*)

Η Λευκή Λεύκη, γνωστή και ως Ασημόλευκα, είναι ψηλό δένδρο, σε πλήρη ανάπτυξη μπορεί να φτάσει σε ύψος 25 μ ή περισσότερα και διάμετρο μέχρι 1,2 μ. Ο λείος λευκοπράσινος φλοιός γίνεται στα παλαιά δένδρα σκούρος και τραχύς. Τα φρέσκα πράσινα ή καφέ κλαδάκια καλύπτονται με πυκνές σα μαλλί ίνες ειδικά κοντά στην άκρη. Τομή στον κορμό αποκαλύπτει την ψίχα του ξύλου με σχήμα πεντάκτινου αστεριού. Αρσενικά και θηλυκά άνθη, ίουλοι σχηματίζονται σε διαφορετικά δένδρα και εμφανίζονται μερικές φορές από Φεβρουάριο έως Μάρτιο. Οι μικροί σπόροι στολισμένοι με βαμβακερό χνούδι παρασύρονται εύκολα από τον άνεμο αργά την άνοιξη και είναι καταστροφική για πολλούς εργαζόμενους στην ύπαιθρο. Η Ασημόλευκα απαιτεί φως, αμμώδη ή μερικώς αργιλλώδη εδάφη και άφθονο νερό.

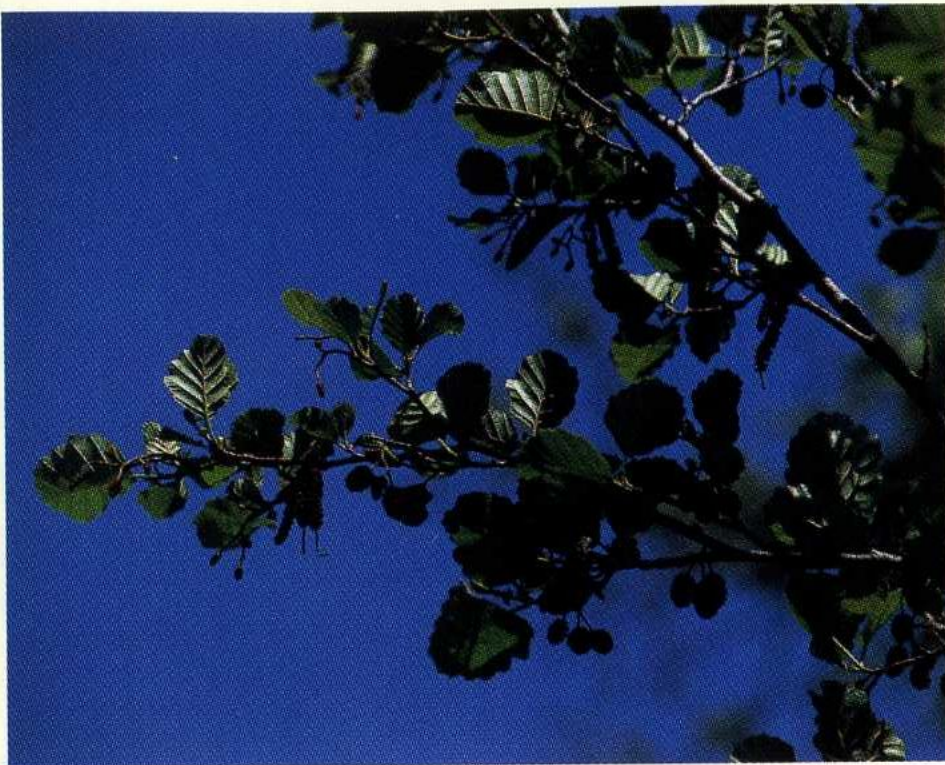
Μαύρη Λεύκη (*Populus nigra*)

Η Μαύρη Λεύκη έχει πλατιά γεμάτη κορυφή και σκούρο γκρι φλοιό με ρωγμές και πολλά εξογκώματα στον κορμό. Τα βαθυπράσινα φύλλα είναι περίπου τριγωνικά ή οβάλ και κιτρινίζουν το φθινόπωρο. Η κάτω πλευρά των φύλλων είναι γκριζοπράσινη. Τα άνθη εμφανίζονται Μάρτιο - Απρίλιο, ίουλοι μήκους 3-5 cm, που αρσενικά και θηλυκά παράγονται σε διαφορετικά δένδρα. Τα αρσενικά άνθη έχουν κόκκινους ανθήρες και τα θηλυκά έχουν πράσινο στίγμα. Παλιά δείγματα του είδους συχνά αναπτύσσουν φανερό κλίση και παλιά κλαδιά κρέμονται. Η Μαύρη Λεύκη μπορεί να φθάσει σε ύψος μέχρι 30 μ με πολλά κλαδιά. Απαιτεί αμμώδη αργιλλώδη και πλούσια σε χούμο εδάφη και συχνά αναπτύσσεται κοντά σε όχθες ποταμών σε φωτεινές τοποθεσίες. Μπορεί να επιβιώσει σε περιοχές που πλημμυρίζονται για 3-4 μήνες, π.χ. σε όχθες λιμνών ή ποταμών.

Λευκή Ιτιά (*Salix alba*)

Οι Ιτιές είναι τα πλέον χαρακτηριστικά είδη δένδρων κατά μήκος των όχθων ποταμών και λιμνών και εμφανίζονται στην Ευρώπη με πάνω από 70 διαφορετικά είδη, που συχνά είναι δύσκολο να προσδιοριστούν. Η Λευκή Ιτιά απαντάται σε υγρά εδάφη και συχνά σε όχθες και νησίδες ποταμών. Σε αμμώδεις όχθες ποταμών συχνά είναι τα πρώτα δενδρύλλια που εγκαθίστανται, εξασφαλίζοντας τη συνέχεια των παραποτάμιων δασών. Αν αφεθούν να μεγαλώσουν φυσικά σε εκτεθειμένες όχθες, εύκολα σπάνε στις καταιγίδες και τα σπασμένα κλαδιά τους μπορούν να παρεμποδίσουν τη ροή του νερού. Τα τυπικά φύλλα είναι στενά και επιμήκη (6-10 cm) με λευκό χνούδι στην κάτω πλευρά, τα άνθη, επιμήκεις ίουλοι, μεγαλώνουν μαζί με τα φύλλα την άνοιξη. Οι Ιτιές είναι πολύ ανθεκτικές σε χαμηλές και υψηλές θερμοκρασίες όσο έχουν αρκετό νερό. Μπορούν να επιβιώσουν σε περιοχές που τακτικά πλημμυρίζονται μέχρι 4 μήνες. Η Λευκή Ιτιά δίνει το υλικό για κατασκευή παραδοσιακών καλαθιών και πλεκτών περιφράξεων για πρόβατα. Τα ρόπαλα του κρίκετ κατασκευάζονται από ένα παράγωγο της Λευκής Ιτιάς. Η Ιτιά που παρουσιάζεται εδώ έχει πολλές φορές κομμένη κορυφή, ενώ τα ψηλότερα κλαδιά έχουν κοπεί εντελώς πίσω. Νέα κλαδιά θα μεγαλώσουν σύντομα στη θέση τους.

Σκλήθρο (*Alnus glutinosa*)

Το Σκλήθρο είναι γρήγορα αναπτυσσόμενο δένδρο που ωριμάζει σε 60 περίπου έτη με μακρύ κορμό και στενή κορώνα, καταμετρημένο σε όλη την Ευρώπη. Το είδος αυτό έχει ευδιάκριτη σιλουέτα σαν πυραμίδα. Απαιτεί άφθονο φως και είναι πρωτοποριακό είδος σε υγροτόπους. Το ύψος του μπορεί να ξεπεράσει τα 20 μ και η ηλικία του φθάνει τα 150 έτη. Το Σκλήθρο είναι πολύ ανθεκτικό σε πλημμυρικές συνθήκες, ακόμη και σε βαλτώδεις οικοτόπους, και σχεδόν σε όλους τους τύπους εδαφών εκτός από τα πολύ όξινα. Οι ρίζες του δεσμεύουν άζωτο μέσω των ριζικών κονδύων και γι' αυτό χρησιμοποιείται για τη βελτίωση άγονων εδαφών. Τα φύλλα είναι σκούρα πράσινα και σχεδόν στρόγγυλα με οδοντωτές άκρες ενώ τα νεαρά φύλλα είναι κολλώδη, εξ ου και το επιστημονικό του όνομα "glutinosa". Τα κρεμαστά άνθη, αρσενικά και θηλυκά στο ίδιο δένδρο, είναι ορατά ήδη από το χειμώνα για την επόμενη άνοιξη. Ο γιαλυστερός καστανόχρωμος φλοιός των νεαρών δένδρων γίνεται πολύ σκούρος όταν μεγαλώνουν, σχίζονται και ξεφλουδίζονται. Το φλοιός έχει φαρμακευτικές ιδιότητες και το ξύλο χρησιμοποιείτο για την παραγωγή υγρού χρώματος πορτοκαλί για βαφή υφασμάτων και στη βυρσοδεψία.

Βελανιδιά (*Quercus pedunculiflora*)

Αυτή η πεδινή Βελανιδιά είναι ένα από τα τρία χαρακτηριστικά είδη "σκληρόξυλου" παραποτάμιου δάσους και αναπτύσσεται σε υψηλές όχθες του Νέστου που σπάνια ή ποτέ πλημμυρίζονται άμεσα. Μπορεί να φτάσει σε πολύ μεγάλο μέγεθος, με απλωτά κλαδιά και ακανόνιστη κορώνα και αιωνόβια. Σύμφωνα με παλιές επιστημονικές αναφορές σχετικά με το Μεγάλο Δάσος του Νέστου, υπήρχαν δείγματα του είδους που για να αγκαλιάσουν τον κορμό τους χρειαζόντουσαν 12 ενήλικες! Σήμερα είναι είδος που ολοένα γίνεται σπάνιο σ' όλη τη χώρα, διότι φύτεται σε πλούσια πεδινά εδάφη, όπου σχεδόν όλες οι εκτάσεις καλύπτονται από εντατική γεωργία και ειδικά τα παραποτάμια δάση υλοτομήθηκαν, ποταμοί εγκυβωτίστηκαν και άλλοι υγρότοποι αποξηράθηκαν. Το οικοσύστημα του Δέλτα Νέστου θα πρέπει να παίξει πολύ σημαντικό ρόλο για τη διατήρηση του είδους στην Ελλάδα.

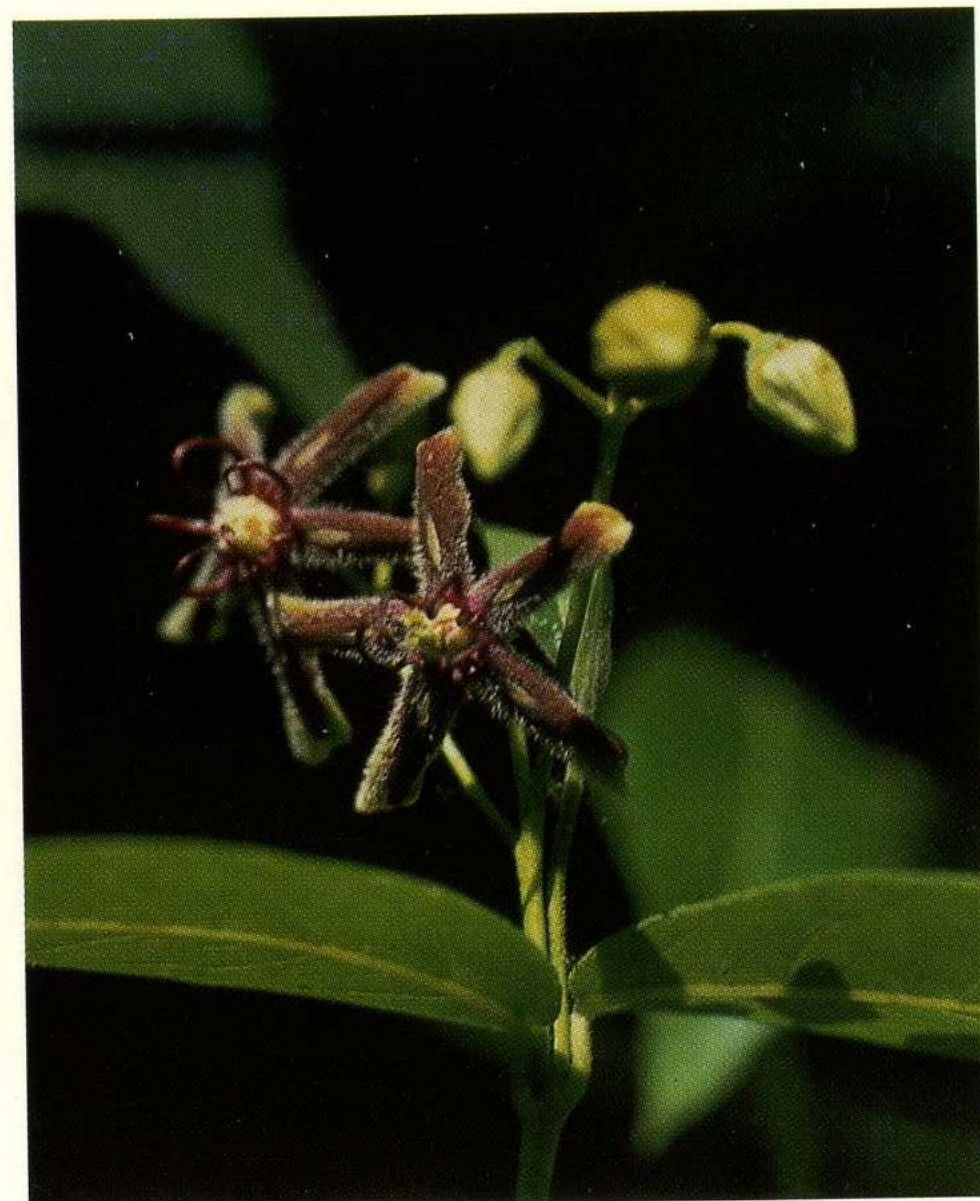
Φράξος (*Fraxinus excelsior*)

Ο Φράξος είναι ένα από τα ψηλότερα αυτόχθονα δένδρα που μπορεί να ξεπεράσει τα 250 έτη ζωής. Έχει σχετικά ανοιχτή κορώνα, που γίνεται οβάλ ή σφαιρική καθώς μεγαλώνει. Ο φλοιός είναι γκριζωπός και λείος, ενώ γεμίζει ραγάδες όσο γερνά. Εύκολα αναγνωρίζεται το χειμώνα από τους μαύρους οφθαλμούς που εμφανίζονται ανά ζεύγη. Τα πολύ μικρά πορφυρά άνθη εμφανίζονται πριν από τα φύλλα σε αρσενικές και θηλυκές δεσμίδες και δεν έχουν πέταλα ή σέπαλα. Ο Φράξος είναι ένα από τα τελευταία δένδρα που κάνουν φύλλα την άνοιξη. Οι επιμήκεις, φτερωτοί σπόροι του κρέμονται σε δεσμίδες, αρχικά το χρώμα τους είναι πράσινο, αλλά τελικά γίνεται καφέ. Ο Φράξος είναι το δεύτερο χαρακτηριστικό είδος του "σκληρόξυλου" παραποτάμιου δάσους και απαντάται στα ψηλότερα μέρη της κοίτης του Νέστου, απαιτεί υγρό, βαθύ και πλούσιο σε θρεπτικά έδαφος. Το ξύλο του είναι ανοιχτόχρωμο και πολύ καλής ποιότητας, διό και χρησιμοποιείται εδώ και χιλιάδες χρόνια για κατασκευή εργαλείων, επίπλων και όπλων. Ιστορικά αποδεδειγμένα ο Μ. Αλέξανδρος χρησιμοποιούσε ξύλο Φράξου για την κατασκευή του πολύ μακριού μακεδονικού δόρατος, γνωστό ως "σάρισα", που προερχόταν κατά μεγάλο μέρος από το Νέστο και άλλα παραποτάμια δάση της Β. Ελλάδος.

Φτελιά (*Ulmus minor*)

Η Ευρωπαϊκή Φτελιά, αυτόχθονη στην κεντρική και νότια Ευρώπη, είναι μεγάλο αλλά δανδελωτό δένδρο που μπορεί να φτάσει σε ύψος 30 μ και ο πολύ μεγάλος κορμός του μέχρι 1,2 μ διάμετρο. Έχει σκουροπράσινα, οβάλ φύλλα με οδοντωτές άκρες. Τα κόκκινα φουντωτά άνθη του εμφανίζονται από Φεβρουάριο έως Μάρτιο πριν από τα φύλλα. Η Φτελιά είναι το τρίτο χαρακτηριστικό "σκληρόξυλο" είδος του Νέστου, συχνά εμφανίζεται ως πρωτοπόρο σε παραποτάμιες εκτάσεις ψηλότερα από τη στάθμη των πλημμυρίδων. Το ξύλο της χρησιμοποιήθηκε στην επιπλοποιεία και στην κατασκευή εργαλείων. Εξ αιτίας της Ολλανδικής αρρώστειας της Φτελιάς, είναι αρκετά δύσκολο να βρεθεί πλέον παλιό μεγάλο δένδρο, μολονότι ήταν πολύ κοινό είδος στις κεντρικές πλατείες των πεδινών οικισμών του Νέστου.

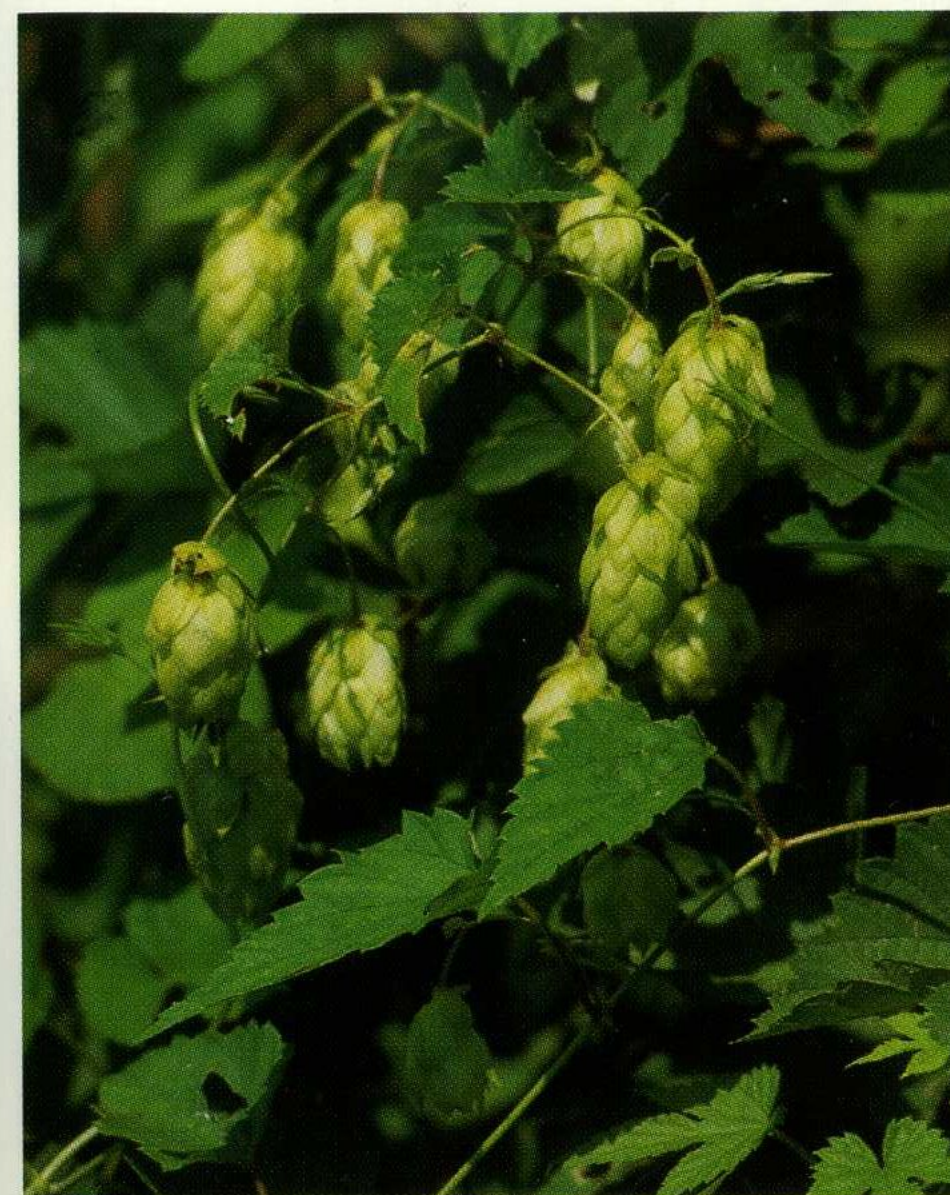

Αγράμπελη (*Clematis vitalba*)

Μέχρι τώρα 15 διαφορετικά είδη αναρριχώμενων έχουν καταγραφεί στο παραποτάμιο δάσος του Νέστου, όπου σχηματίζουν πυκνές "κουρτίνες" μεταξύ των δένδρων, δημιουργώντας εικόνα τροπικής ζούγκλας. Τα αναρριχώμενα δεν είναι παρασιτικά και δεν παίρνουν χυμούς των δένδρων, μόνο τα χρησιμοποιούν για να φθάσουν στους ψηλότερους κλιόλουστους ορόφους του δάσους. Η Αγράμπελη είναι φυλλοβόλο είδος, ξυλώδες πολυετές αναρριχώμενο, ξεπερνά τα 20 μ στα δένδρα. Τα εκλυστικά, λευκά άνθη εμφανίζονται το καλοκαίρι, ακολουθούνται από σπόρους με μακριά χνούδια που παρασύρονται από τον άνεμο. Τα φύλλα αναπτύσσονται σε αντικριστά ζεύγη και το καθένα διαιρείται συνήθως σε πέντε πλατιά φύλλα.

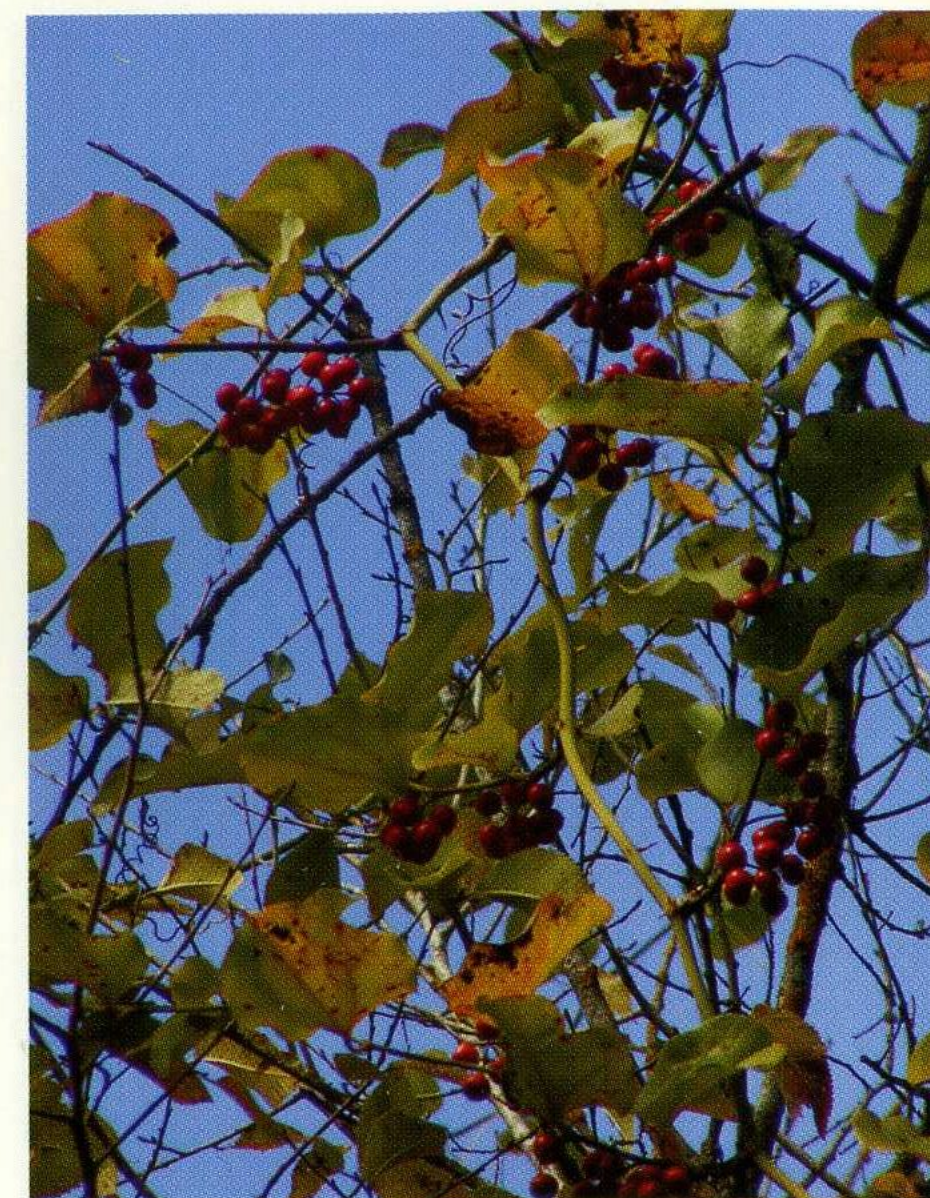
Περιπλοκάδα (*Periploca graeca*)

Η Περιπλοκάδα είναι πολυετές φυλλοβόλο αναρριχώμενο, με λαμπερά σκουροπράσινα λογχοειδή φύλλα που διατάσσονται σε αντικριστά ζεύγη. Τα καστανο-πορφυρά άνθη της είναι πολύ όμορφα και θυμίζουν τα άνθη της Πασσιφλόρας. Οι καρποί είναι χαρακτηριστικά διπλά καρπόφυλλα των 10-15 cm, που απελευθερώνουν αργά το φθινόπωρο τους λευκούς χνουδωτούς σπόρους και διασκορπίζονται από τον άνεμο. Η Περιπλοκάδα είναι κοινή σε όλο το παραποτάμιο οικοσύστημα, αλλά και το πλέον ανεκτικό είδος σε υφάλμυρα εδάφη, που μπορεί να επιβιώνει ακόμη και σε αρκετά αλατούχα εδάφη κοντά στις εκβολές του Νέστου.

Λυκίσκος (*Humulus lupulus*)

Ο Λυκίσκος έχει ανθεκτικό μίσχο με σκληρές τρίχες που να βοηθούν στην αναρρίχηση. Τυλίγεται γύρω από κάθε τι που φθάνει και μπορεί να υψωθεί μέχρι την κορυφή των μεγάλων δένδρων. Είναι φυλλοβόλο με φύλλα αντικριστά, διαμέτρου 7-15 cm και μικρά άνθη. Τα θηλυκά άνθη δίνουν τη μαγιά που χρησιμοποιείται στην αρτοποιία και για την παραγωγή μπίρας.

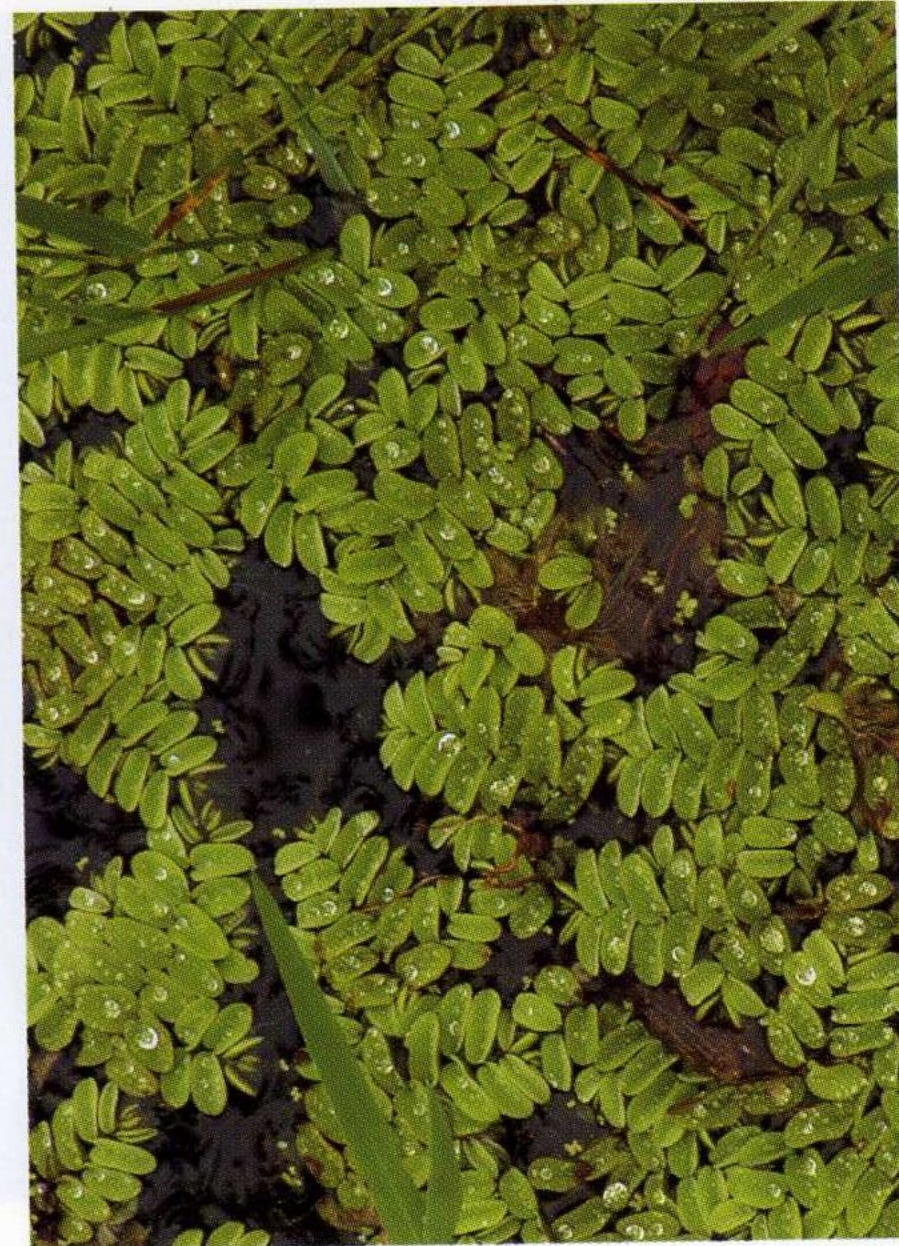
Αρκουδόβατος (*Smilax excelsa*)

Ο Αρκουδόβατος είναι ψηλό αναρριχώμενο, που φθάνει σε ύψος μέχρι 15-20 μ. Τα φύλλα του έχουν φωτεινό πράσινο χρώμα, τα άνθη είναι μικρά κιτρινοπράσινα και είναι φυλλοβόλο φυτό. Το φθινόπωρο και το χειμώνα τα περίβλεπτα στρογγύλα κόκκινα φρούτα του (διαμέτρου 1 cm) κρέμονται σε τσαμπιά και φαίνονται λαμπερά στο δάσος, όταν δεν υπάρχουν φύλλα τριγύρω. Ο Αρκουδόβατος φύτεται κυρίως σε ξηρότερους οικοτόπους σκληρόξυλου δάσους και είναι γεμάτος αγκάθια εξαιρετικά αιχμηρά και δυνατά, που διαπερνούν ακόμη και παπούτσι αν πατηθούν.

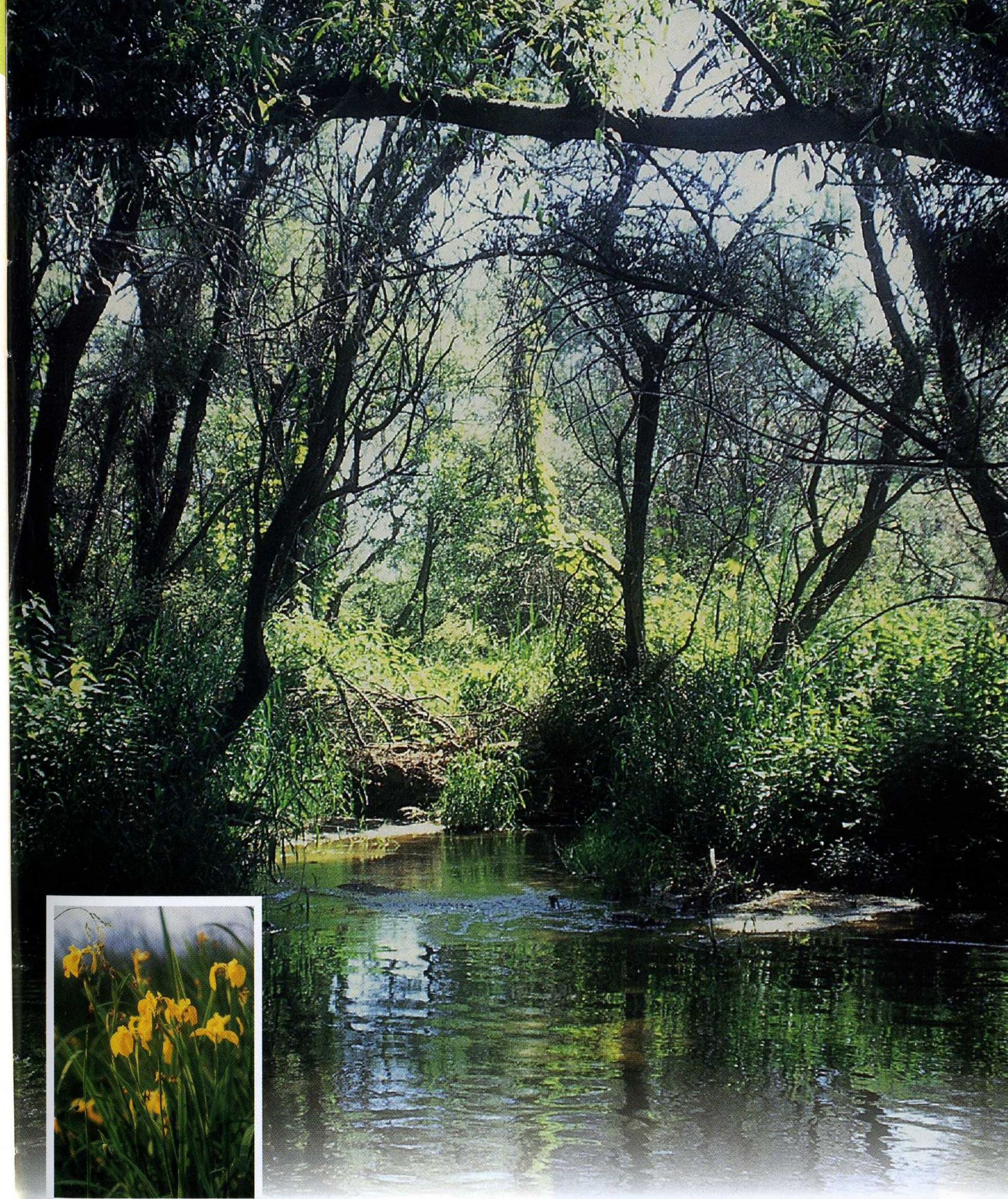
Νούφαρο (*Nymphaea alba*)

Το λευκό Νούφαρο φύεται σε λίμνες και έλη με σχετικά σταθερή στάθμη νερού, επειδή οι ρίζες του βρίσκονται στο βυθό. Έχει γίνει πολύ σπάνιο στην Ελλάδα λόγω της αποξήρανσης πολλών ρηχών λιμνών κατά τον περασμένο αιώνα. Είναι υδρόβιο φυτό και έχει μεγάλα πλατιά φύλλα και πανέμορφα λευκά πολυπέταλα άνθη που επιπλέουν στην επιφάνεια. Τα Νούφαρα παίζουν σημαντικό ρόλο στα υγροτοπικά οικοσυστήματα, διότι υπάρχουν πολύ σπάνια είδη πουλιών, όπως το Μουστακογλάρονο (*Chlidonias hybrida*), που φτιάχνουν τις φωλιές τους πάνω στα φύλλα των Νούφαρων. Σε πολλές χώρες αυτά τα εντυπωσιακά φυτά έχουν θέση στη μυθολογία, παραμύθια και παραδόσεις. Σε μερικά παρακλάδια του Νέστου και στις λίμνες κοντά στη Χρυσούπολη υπάρχουν ακόμη Νούφαρα.

Νεροφτέρη (*Salvinia natans*)

Η Νεροφτέρη είναι επιπλέουσα φτέρη, που αναπτύσσεται γρήγορα όταν υπάρχουν ικανά θρεπτικά και φως. Ανοιχτόχρωμα φύλλα είναι ένδειξη έλλειψης θρεπτικών στοιχείων. Τείνει να παίρνει φως από τα φυτά του βυθού. Τα φύλλα της Νεροφτέρης έχουν ένα πυκνό κάλυμμα από μικρές τρίχες που τα κάνουν ανθεκτικά στο νερό. Σε όλη την κεντρική και νότια Ευρώπη η Νεροφτέρη έχει γίνει πολύ σπάνια, εξ ου προστατευόμενο είδος.

Κίτρινη Ιρις (*Iris pseudacorus*)

Η κίτρινη Ιρις είναι τυπικό φυτό των ελωδών-βαλτωδών περιοχών του παραποτάμιου δάσους του Νέστου, γύρω από τις λίμνες κοντά στη Χρυσούπολη και σε μερικά από τα παλιά παρακλάδια του ποταμού. Ευδοκίμει σε υγρά ή ακόμη και πλημμυρισμένα εδάφη και αποδίδει τα ωραία μεγάλα κίτρινα άνθη κατά τον Απρίλιο - Μάιο.

Δακτυλόριζα (*Orchis sambucina*)

Η ονομασία Δακτυλόριζα προέρχεται από τις λέξεις δάκτυλος και ρίζα εξ αιτίας του σχήματος των δύο υπόγειων βολβών. Η όμορφη αυτή ορχιδέα ανθίζει σε δύο διαφορετικά χρώματα: κιτρινωπό και βαθύ πορφυρό και φύεται όπως οι περισσότερες ορχιδέες σε βασικά εδάφη υγρολίβαδων, σε βάλτους, κερσότοπους και περιοχές με αραιή δενδρώδη βλάστηση. Στο χονδρό υπόγειο βλαστό μπορούν να αποθηκεύουν μεγάλη ποσότητα νερού ώστε να επιζήσουν σε συνθήκες ανυδρίας. Τα μακριά φύλλα είναι λογχοειδή, η ανθοφορία είναι μάλλον σύντομη και αποτελείται από έναν βότρυ με 25-50 άνθη. Στο Δέλτα και Στενά Νέστου μέχρι τώρα έχουν βρεθεί περισσότερα από 30 είδη ορχιδέων, περισσότερα από αυτά γύρω από τις λίμνες κοντά στη Χρυσούπολη και στα Στενά σε βασικά (ασβεστολιθικά) εδάφη. Όλες οι ορχιδέες ανθίζουν νωρίς την άνοιξη και προστατεύονται στην Ελλάδα, δεν επιτρέπεται η συλλογή και η εκρίζωσή τους.

Ομάδα Σύνταξης: Η. Jerrentrup, Ε. Κώττη
Συντονισμός:

Μ. Χατζηναποστολίδης, Ε. Μπαμπούκα, Ν. Σιδηροπούλου

Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε
για τη συμβολή τους:

κ. Η. Jerrentrup (φωτογραφίες-κείμενα),
κ. Αλ. Τσιτσώνη (κείμενα), κ. Ν. Σιδηροπούλου,
κ. Μ. Κουτράκη (φωτογραφίες-κείμενα),
κ. Γ. Συλαίο, κ. Ι. Καπετανγιάννη,
κ. Ε. Δαρόγλου (μετάφραση),
κ. Μr. K. Wothe (φωτογραφία)
και κ. Μr. H. Schweiger (φωτογραφία)
για την ολοκλήρωση του λευκώματος.

Τι είναι το πρόγραμμα LIFE?

Το LIFE, χρηματοδοτικό εργαλείο για το περιβάλλον, δημιουργήθηκε το 1992 και αποτελεί την αιχμή της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συγχρηματοδοτεί έργα σε τρεις τομείς:

LIFE Φύση δράσεις που στοχεύουν στην προστασία και διαχείριση φυσικών οικοτόπων και άγριας πανίδας και κλωρίδας ενδιαφέροντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις Οδηγίες περί Οрниθοπανίδας και Οικοτόπων. Υποστηρίζει ειδικά την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής πολιτικής προστασίας της φύσης και του δικτύου προστατευόμενων περιοχών, καλούμενο "Φύση 2000".

LIFE-Περιβάλλον δράσεις που στοχεύουν στην εφαρμογή της ευρωπαϊκής πολιτικής και νομοθεσίας για το περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις υπό ένταξη χώρες. Η προσέγγιση αυτή κάνει δυνατή την ανάπτυξη και υποδειγματική εφαρμογή νέων μεθόδων και τεχνολογιών για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος.

LIFE - Τρίτες Χώρες δράσεις που αφορούν σε τεχνική βοήθεια για προώθηση αειφόρου ανάπτυξης σε τρίτες χώρες. Αυτό το μέρος του προγράμματος δίνει τη δυνατότητα διαχείρισης του περιβάλλοντος σε αμφότερους τους εταίρους εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς επίσης σε επιχειρήσεις και ΜΚΟ των χωρών.

Το LIFE είναι διαθέσιμο για όλες τις χώρες της ΕΕ, για μερικές υπό ένταξη και μερικές τρίτες χώρες που συνορεύουν στα Νότια και Ανατολικά της Μεσογείου καθώς και στη Βαλτική Θάλασσα.

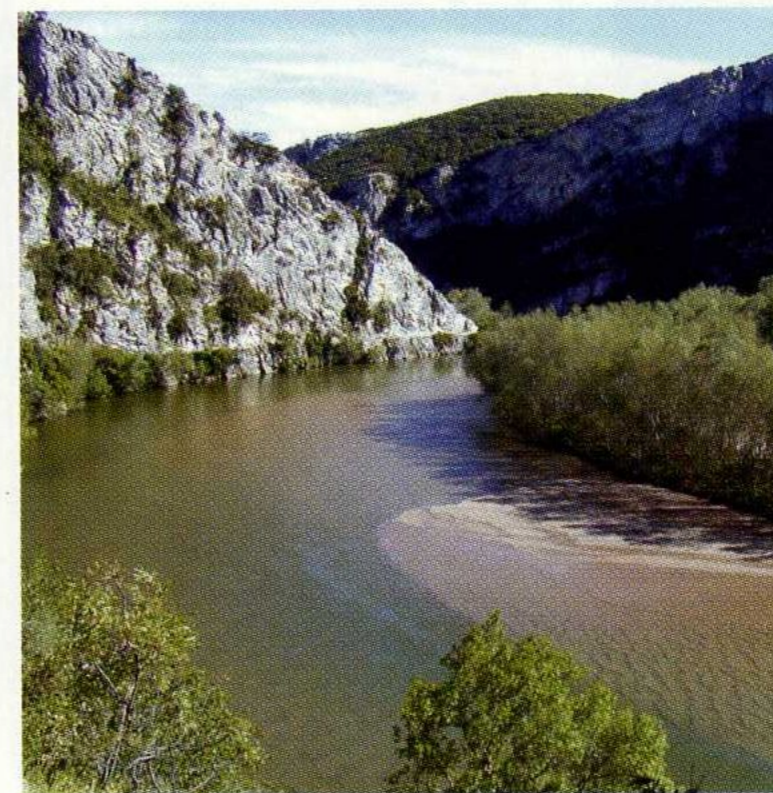
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΡΠΑΚΤΙΚΩΝ ΠΟΥΛΙΩΝ ΣΤΟ ΔΕΛΤΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΣΤΕΝΑ ΤΟΥ ΝΕΣΤΟΥ

Η περιοχή του Νέστου στη βορειο-ανατολική Ελλάδα έχει εξαιρετικά όμορφη φύση, μοναδική ποικιλία τοπίων και ποικιλότητα οικοτόπων και ειδών άγριας ζωής, από τα οποία πολλά είναι σπάνια και απειλούμενα. Το Δέλτα Νέστου προστατεύεται σύμφωνα με τη διεθνή "Σύμβαση Ramsar", είναι περιοχή του δικτύου "Φύση 2000" υπό την Οδηγία 92/43/ΕΕC περί προστασίας "Οικοτόπων και ειδών Χλωρίδας και Πανίδας" και Περιοχή Ειδικής Προστασίας σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ΕΕC περί προστασίας της Ορνιθοπανίδας. Το Δέλτα αποτελεί μέρος του "Υγροτοπικού Εθνικού Πάρκου της ΒΑ Ελλάδος" που ιδρύθηκε πρόσφατα και συμπεριλαμβάνει τις Λίμνες Βιστωνίδα και Ισμαρίδα. Τα Στενά Νέστου είναι επίσης περιοχή του Δικτύου "Φύση 2000" και προστατεύονται ως "Αισθητικό Δάσος".

Στόχοι του Προγράμματος Life

Το πρόγραμμα "Διαχείριση Υγροτόπων και Προστασία Αρπακτικών Πουλιών στο Δέλτα και Στενά Νέστου" (Σύμβαση Β4-3200/95/851) στοχεύει στην αποσόβηση μερικών από τις πλέον σοβαρές απειλές για οικοτόπους ή είδη προτεραιότητας σε δύο γειτονικές περιοχές του Δικτύου "Φύση 2000" κατά μήκος του ποταμού Νέστου. Υλοποιούνται δράσεις για την προστασία, διαχείριση και αποκατάσταση των οικοτόπων καθώς επίσης υποδομές για οικοτουριστική ανάπτυξη εκατέρωθεν του ποταμού. Μερικά από τα μέτρα είναι καινοτόμα για την Ελλάδα και θα έχουν άκρως υποδειγματικό χαρακτήρα. Για να λυθεί το πρόβλημα της έλλειψης υπόγειων και επιφανειακών υδάτων σε δύο σημαντικά τμήματα του παραποτάμιου δάσους θα επανασυνδεθούν με δύο παλαιά παρακλάδια του ποταμού και για να μειωθεί η διείσδυση θαλασσινού ύδατος στα εδάφη της περιοχής των εκβολών του Νέστου άλλα δύο παλαιά παρακλάδια του ποταμού θα επανασυνδεθούν με την κύρια κοίτη. Αυτά τα μέτρα θα δημιουργήσουν ένα πυρήνα προστατευόμενης περιοχής χωρίς ανθρώπινες επεμβάσεις δίνοντας τη δυνατότητα σε αρκετά είδη άγριας ζωής να σταθεροποιηθούν και να αυξήσουν τους πληθυσμούς τους που αναπαράγονται και διαχειμάζουν. Στις λιμνοθάλασσες αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της έλλειψης κατάλληλων χώρων φωλιάσματος των γλαρονιών με τη δημιουργία μικρών τεχνητών νησίδων. Η σταδιακή εξάλειψη των άγριων θηλαστικών και μείωση της κτηνοτροφίας στα Στενά Νέστου προκάλεσαν σε γύπες και αετούς που φωλιάζουν και διαχειμάζουν εκεί σοβαρές δυσκολίες στην εύρεση τροφής. Επιπλέον, τα αρπακτικά κινδυνεύουν να δηλητηριαστούν ή να πυροβοληθούν έξω από τις προστατευόμενες περιοχές, έτσι η δημιουργία "ταϊστρας αρπακτικών" θα τα κρατήσει εντός των προστατευόμενων χώρων.

Δράσεις Προγράμματος-3 Περιοχές Επεμβάσεων

Σε τρεις διαφορετικές περιοχές - εμφανίζονται στον ακόλουθο χάρτη - με το πρόγραμμα Life εκτελείται πλήθος δράσεων για την προστασία των οικοτόπων και σπάνιων ειδών καθώς επίσης και για την προσεκτική ανάπτυξη υποδομών οικοτουρισμού:

Στην περιοχή των Εκβολών του Νέστου:

- αναδασώσεις φυσικού παραποτάμιου δάσους σε πρώην καλλιεργούμενες εκτάσεις,
- τέσσερις επανασυνδέσεις παλαιών παρακλαδιών του ποταμού για την ανάκαμψη των οικοτόπων γλυκού νερού,
- εγκατάσταση μιας μεγάλης νησίδας φωλιάσματος για γλαρόνια και άλλα υδρόβια πουλιά,
- κατασκευή ενός εκτενούς φυσικού μονοπατιού με 4 παρατηρητήρια.

Στις παράκτιες Λιμνοθάλασσες:

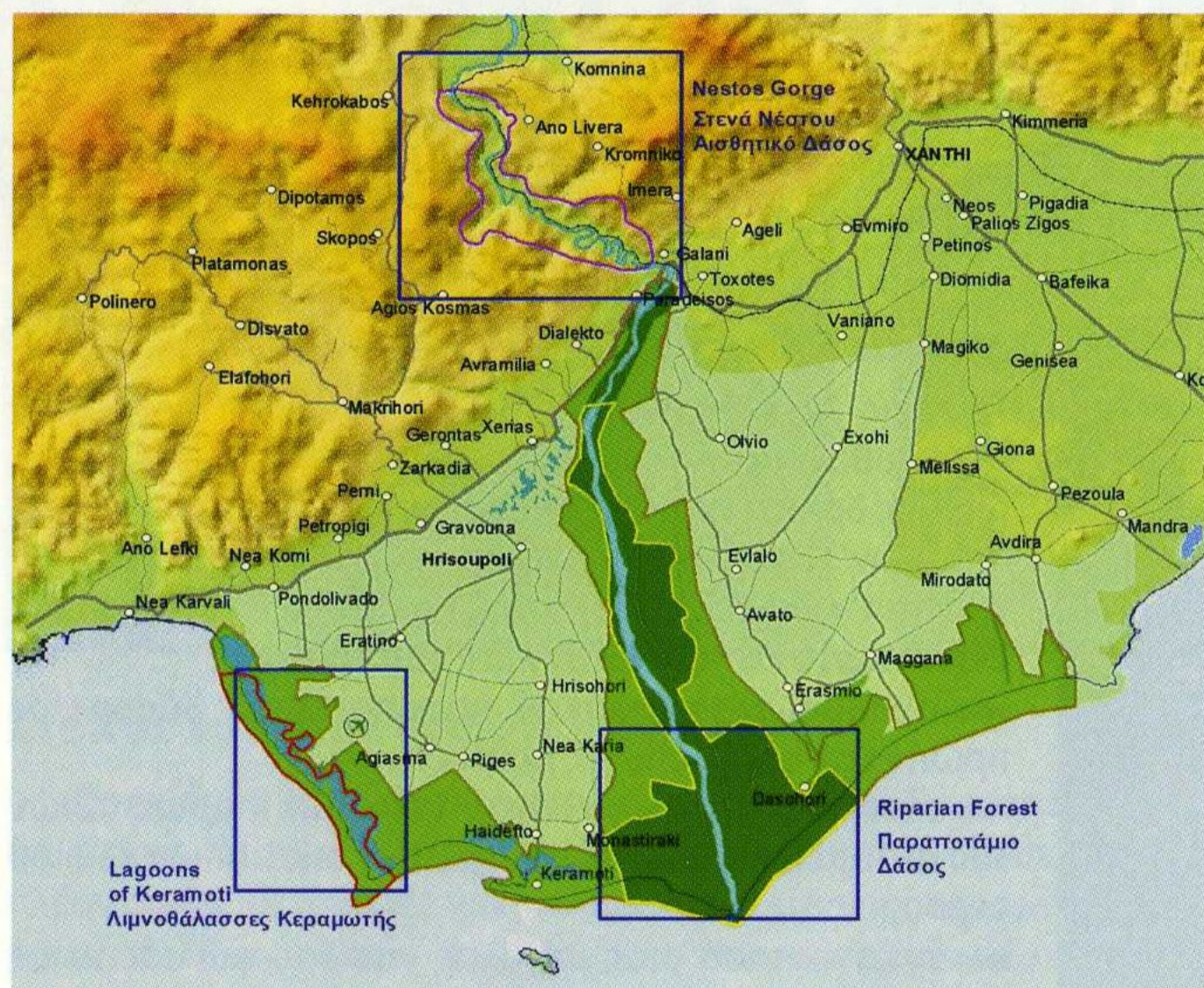
- εγκατάσταση πλωτών νησίδων φωλιάσματος για γλαρόνια και άλλα υδρόβια πουλιά,
- εγκατάσταση 2 αυτόματων περιβαλλοντικών σταθμών παρακολούθησης των παραμέτρων ποιότητας υδάτων,
- και κατασκευή ενός φυσικού μονοπατιού για παρατήρηση πουλιών

Στα Στενά Νέστου:

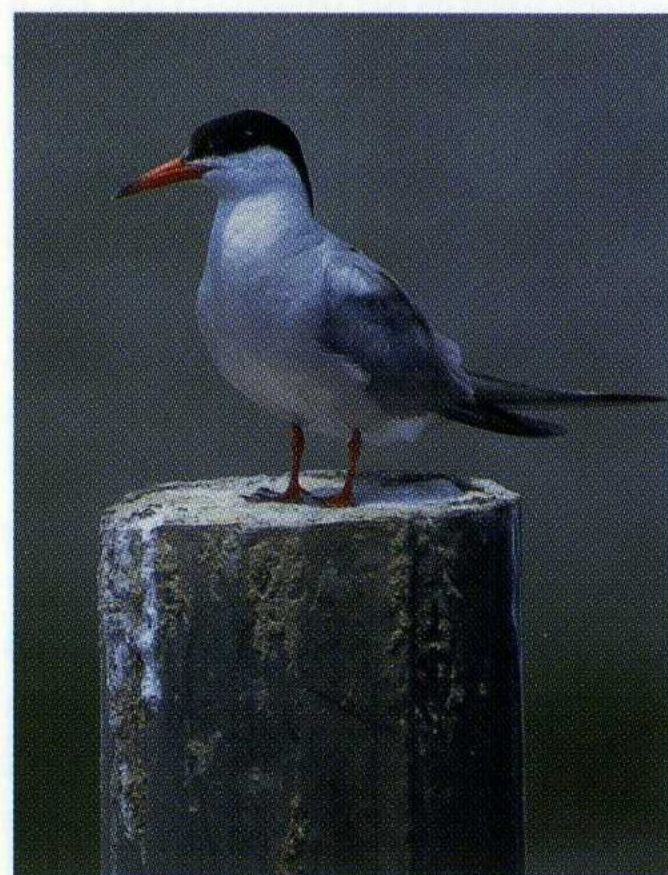
- 2 περιφραγμένοι χώροι σίτισης αρπακτικών πουλιών, κυρίως γυπών,
- ένα παρατηρητήριο για τους επισκέπτες κοντά στον ένα χώρο σίτισης
- και ένα φυσικό μονοπάτι.

Το πρόγραμμα αναμένεται να έχει ως αποτέλεσμα:

- την αντιμετώπιση των πλέον σοβαρών απειλών των οικοτόπων και των ειδών άγριας ζωής όπως π.χ. η υφαλμύρωση των εδαφών σε έλη και στο παραποτάμιο δάσος της περιοχής των εκβολών του ποταμού,
- τη δημιουργία μόνιμης υποδομής για σίτιση και παρατήρηση των αρπακτικών στα Στενά του Νέστου,
- τη δημιουργία υποδομών τουρισμού προσανατολισμένου στη φύση,
- την αποδοχή των προστατευόμενων περιοχών από τις τοπικές κοινωνίες,
- και να επιδράσει ως σημαντικό υπόδειγμα σε άλλες περιοχές "Φύση 2000" της Ελλάδος.

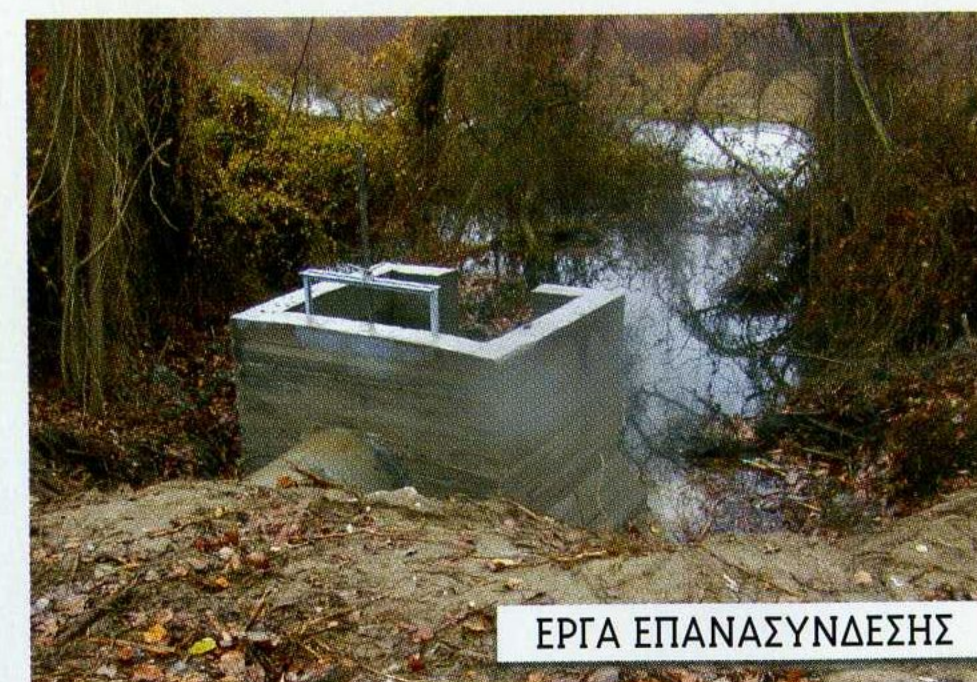
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στο Δέλτα του Νέστου 30 χλμ κατά μήκος του ποταμού και σε πλάτος 3 - 7 χλμ εκτεινόταν ένα από τα μεγαλύτερα παραποτάμια δάση της Μεσογείου, γνωστό ως "Μεγάλο Δάσος". Κατά τη δεκαετία του '50 μεγάλα τμήματα του δάσους κόπηκαν και αποδόθηκαν σε αγροτικές καλλιέργειες και λευκο-φυτείες. Κατασκευάστηκαν αναχώματα εκατέρωθεν του ποταμού περιορίζοντας το Νέστο σε μια κεντρική κοίτη. Οι επιπτώσεις των καλλιεργειών στην κοίτη και στο δάσος ήταν σοβαρά αρνητικές όσον αφορά στη χλωρίδα και πανίδα από την άποψη της απώλειας εκτάσεων και εισροών αγρο-χημικών, ενώ δύο δεκαετίες αργότερα αυτές οι εκτάσεις εγκαταλείφθηκαν καθώς έχασαν τη γονιμότητα και παραγωγικότητά τους. Αυτό το πρόγραμμα Life αποκαθιστά φυσικό παραποτάμιο δάσος σε ένα μέρος των κατεστραμμένων εκτάσεων, με τη φύτευση 12.790 δενδρυλλίων αυτοχθόνων ειδών παραποτάμιας βλάστησης, άγριων οπωροφόρων και θάμνων σε έκταση 65 εκταρίων (βλέπε κεφ. ΙΙΙ). Η αναδάσωση είχε επιτυχία κατά 90% και η αποδοχή της από είδη άγριας ζωής όπως αρπακτικά και χελώνες παρακολουθείται επιστημονικά.

ΑΝΑΔΑΣΩΜΕΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ

ΕΡΓΑ ΕΠΑΝΑΣΥΝΔΕΣΗΣ

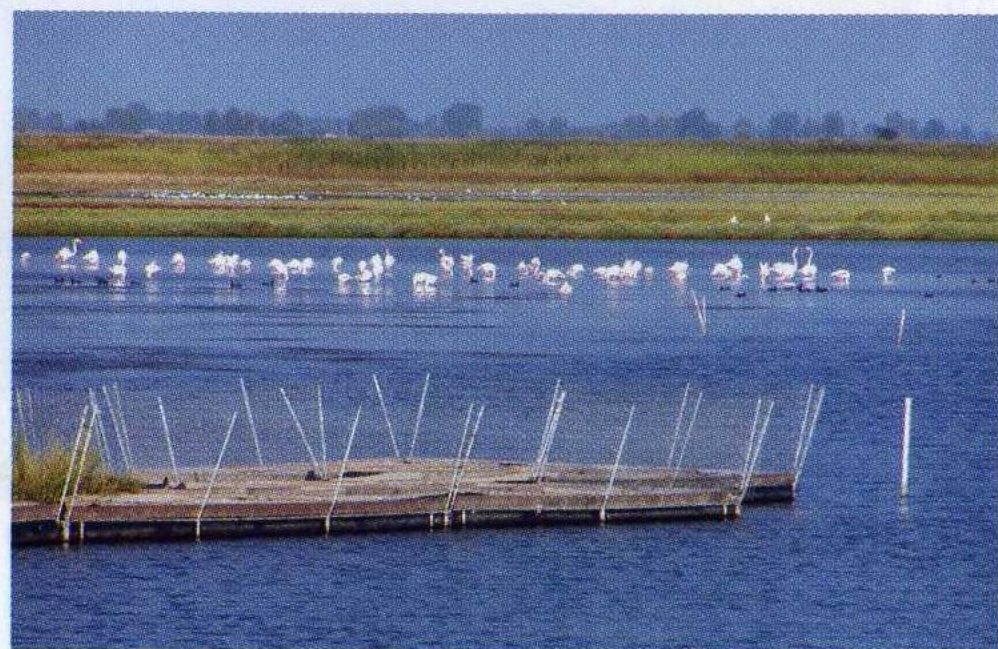
Επανασύνδεση των 4 παλαιών ποτάμιων παρακλαδιών στο Δέλτα του Νέστου

Τέσσερα παλαιά παρακλάδια του ποταμού επανασυνδέονται με την κύρια κοίτη, δύο σε κάθε πλευρά του Νέστου περίπου 7 και 1 χλμ από τις εκβολές. Στόχος αυτού του έργου είναι η διοχέτευση σημαντικών ποσοτήτων νερού κατά τη διάρκεια του έτους σε έλη και παραποτάμιες δασικές εκτάσεις για την αποκατάσταση ειδικών οικοτόπων "προτεραιότητας" της Ε.Ε. και για τη μείωση της υφαλμύρωσης των εδαφών στις εκβολές.

Το έργο αυτό είναι ειδικά καινοτόμο, αγγίζει το επίκεντρο των θεμάτων προστασίας και διαχείρισης και χρήζει προσεκτικής παρακολούθησης.

Κατασκευή 8 νησίδων φωλιάσματος για Γλαρόνια και Παρυδάτια Πουλιά

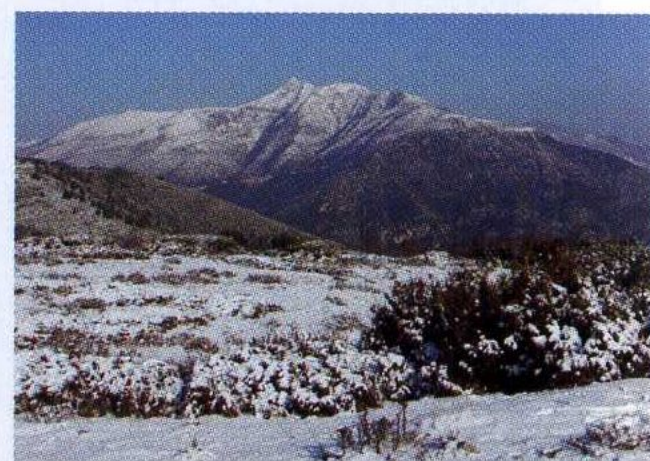
Η δράση αυτή περιλαμβάνει κατασκευή και τοποθέτηση 8 πλωτών νησίδων στη Λιμνοθάλασσα Ερατεινού και στις Εκβολές του Νέστου για φώλιασμα και κούρνιασμα πουλιών, ιδιαίτερα γλαρονιών και παρυδάτιων, καθώς και για κούρνιασμα κατά τη μετανάστευση και διαχείμαση. Οι νησίδες-σχεδίες κατασκευάστηκαν με ειδικά υλικά και έχουν περίφραξη 1 μ. για προστασία από θηρευτές όπως αδέσποτα σκυλιά, τσακάλια ή βίδρες, που συχνά κατέστρεψαν τις τελευταίες αποικίες αυτών των σημαντικών ειδών γλαρονιών. Οι σχεδίες τοποθετήθηκαν το Μάρτιο του 2005 και τα μέχρι τώρα αποτελέσματα έδειξαν την άμεση αποδοχή τους από τα γλαρόνια με 129 ζευγάρια να φωλιάζουν το πρώτο έτος.

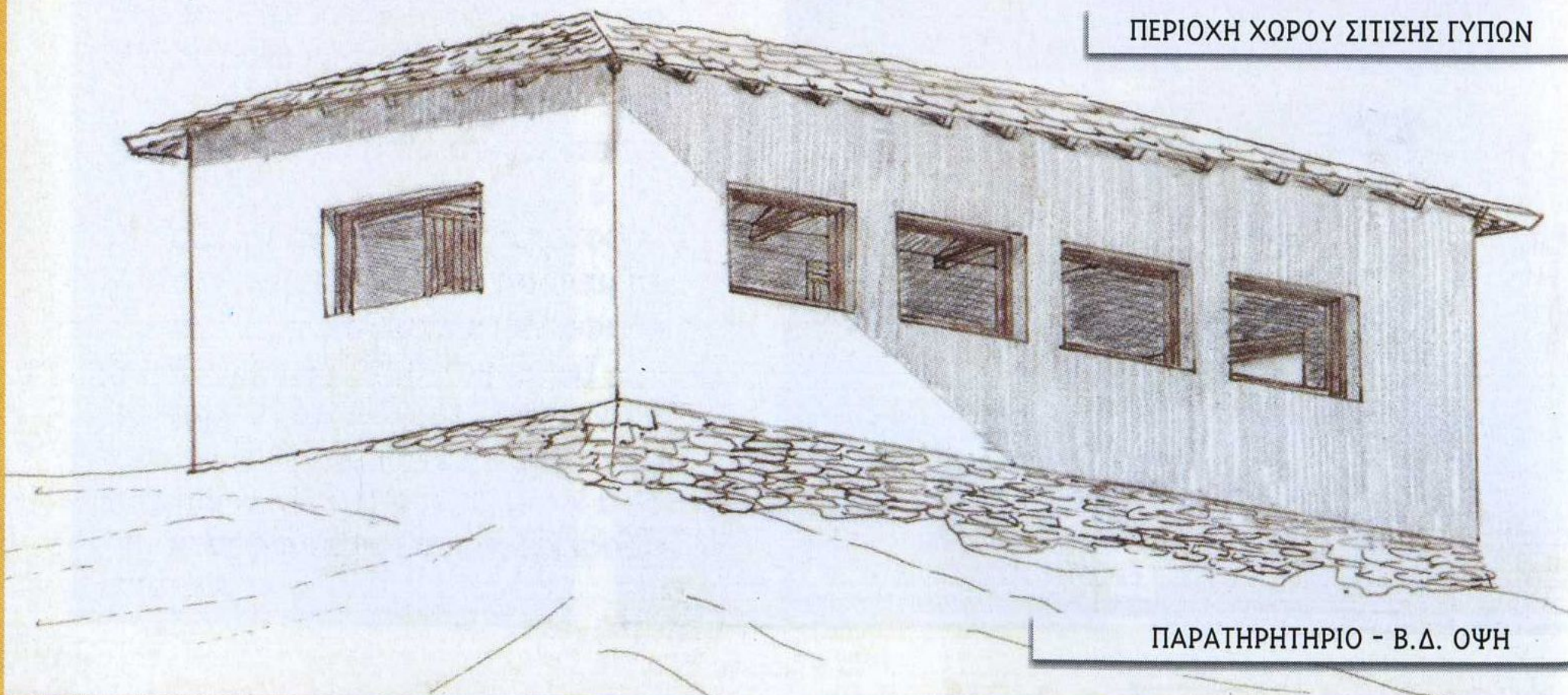
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΗΣΙΔΩΝ ΦΩΛΙΑΣΜΑΤΟΣ

Σχέδιο Σίτισης Αρπακτικών στα Στενά Νέστου

Στα Στενά Νέστου κατασκευάζονται δύο ερμητικά περιφραγμένοι χώροι σίτισης για συστηματική τροφοδοσία των αρπακτικών, κυρίως γυπών, με πτώματα. Επί πλέον, ένα μεγάλο πέτρινο παρατηρητήριο κτίζεται για παρατήρηση και παρακολούθηση του ενός χώρου σίτισης που θα υποστηρίξει το οργανωμένο σχήμα επισκέψεων.

ΠΕΡΙΟΧΗ ΧΩΡΟΥ ΣΙΤΙΣΗΣ ΓΥΠΩΝ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ - Β.Δ. ΟΥΗ

Φυσικά Μονοπάτια Υποδομή για Οικοτουριστική Ανάπτυξη

Σε κάθε μία από τις 3 περιοχές επεμβάσεων του προγράμματος Life, Παραποτάμιο Δάσος, Λιμνοθάλασσες και Στενά, δημιουργείται κατά το 2006 ένα εκπαιδευτικό φυσικό μονοπάτι με 6 διαφορετικά παρατηρητήρια εξέδρες, κιόσκια και ενημερωτικές πινακίδες για τη φύση, τους οικοτόπους, τη βλάστηση, τα σπάνια φυτά και ζώα, την προστασία και την πολιτιστική κληρονομιά. Αυτή η σπουδαία υποδομή θα βοηθήσει στην καθοδήγηση και εκπαίδευση των επισκεπτών από την Ελλάδα και το εξωτερικό, ώστε να γνωρίσουν και να βιώσουν την εξαιρετική φύση του Νέστου.

